

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2004. július 14.)

a MobilCom AG-nak Németország által nyújtott állami támogatásról

(az értesítés a C(2004) 2641. számú dokumentummal történt)

(Csak a német nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2005/346/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének 1. albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

tekintettel az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazásáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ és különösen annak 7. cikke (3) és (4) bekezdésére,

miután felszólította a tagállamot és a többi érdekeltet arra, hogy foglaljanak állást a fent említett rendelkezések alapján ⁽²⁾ és észrevételeikre tekintettel,

mivel:

I. ELJÁRÁS

(1) 2002. október 18-i iratában Németország tájékoztatta a Bizottságot, hogy a szövetségi tulajdonban lévő Kreditanstalt für Wiederaufbau (Újjáépítési Hitelintézet, a továbbiakban: „KfW”) által a MobilCom AG (a továbbiakban: „MobilCom”) részére nyújtott 50 millió euro nagyságú kölcsönre állami garancia formájában úgynevezett megmentési célú támogatást adott. A kölcsön folyósítása 2002. szeptember 19-én megtörtént.

(2) A Bizottság 2002. október 21-i és 2002. október 30-i irataiban további felvilágosításokat kért be, amelyeket Németország a 2002. október 23-i, 2002. október 23-án és 2002. október 24-én iktatott, illetve 2002. november 5-i, 2002. november 5-én iktatott válasz-irataiban adott meg.

(3) 2002. november 27-i, november 28-án iktatott iratában Németország egy 112 millió eurós újabb kölcsönre vonatkozó további 80 %-os kártalanítási kezességvállalást közölt. 2002. december 10-én a Bizottság és Németország képviselői megbeszélést tartottak.

(4) A Bizottság 2003. január 21-i iratában közölte Németországgal határozatát, miszerint engedélyezi az 50 millió eurós kölcsöngaranciát az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja és a nehézségekkel küzdő vállalatok megmentését és szerkezetátalakítását célzó állami támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatások alapján ⁽³⁾.

(5) Ugyanebben az iratában értesítette a Bizottság Németországot arról a határozatáról, hogy a 112 millió eurós kölcsön 80 %-os garntálása ügyében megindítja az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdése szerinti hivatalos eljárást.

(6) A Bizottságnak az eljárás megindításáról szóló közleményét az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétették ⁽⁴⁾. A Bizottság felkérte a többi érdekeltet, hogy adjanak véleményt.

⁽¹⁾ HL L 83., 1999.3.27., 1. o. A 2003. évi csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

⁽²⁾ HL C 80., 2003.4.3., 5. o.

⁽³⁾ HL C 288., 1999.10.9., 2. o.

⁽⁴⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

- (7) Németország 2003. február 24-i, 2003. február 25-én és 2003. február 26-án iktatott iratában állást foglalt a Bizottságnak az eljárás megindításáról szóló határozatával kapcsolatosan.
- (8) Németország 2003. március 14-i, 2003. március 14-én iktatott iratában további információkat közölt a Bizottsággal. Egyidejűleg jelezte Németország a Bizottságnak azt a szándékát, hogy az 50 és a 112 millió euróra vonatkozó állami garanciákat 2007. év végéig meg kívánja hosszabbítani. Emellett azt is jelezte Németország, hogy a második hitelt csak 88,3 millió eurós összegben fogják a vállalatnak folyósítani.
- (9) 2003. április 10-i iratában a Bizottság további felvilágosításokat kért az állami garancia tervezett meghosszabbításáról, amelyeket a 2003. május 9-i, 2003. május 12-én iktatott iratában adott meg. Németország további információkat adott meg 2003. május 21-i, 2003. május 21-én iktatott iratában.
- (10) 2003. június 3-i, 2003. június 4-én iktatott iratában a MobilCom közölte állásfoglalását az eljárással kapcsolatosan.
- (11) A Bizottság 2003. július 9-i iratában arról tájékoztatta Németországot, hogy az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti folyamatban lévő eljárást kiterjeszti a garanciák 2007. év végéig tervezett meghosszabbítására.
- (12) A Bizottságnak az eljárás kiterjesztéséről szóló határozatát az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzétették⁽⁵⁾. A Bizottság véleményezésre kérte fel a többi érdekelt felet.
- (13) 2003. szeptember 1-i, 2003. szeptember 2-án iktatott iratában Németország közölte véleményét az eljárás kiterjesztéséről. 2003. szeptember 9-i iratában a Bizottság további felvilágosításokat kért. Németország 2003. szeptember 23-i, 2003. szeptember 25-én iktatott iratában válaszolt. Ebben Németország arról is tájékoztatta a Bizottságot, hogy a MobilCom azokat a hiteleket, amelyekre állami garancia állt fenn, 2003. szeptember 22-én teljes mértékben törlesztette, továbbá, hogy a garancia-okiratokat a (konzorciumvezető) KfW visszaadta a szövetségi államnak és Schleswig-Holstein tartománynak.
- (14) 2003. november 5-i, 2003. november 6-án iktatott iratában Németország azon kérelmét, melyben a Bizottságtól a hitelekre vonatkozó garanciák 2007-ig történő meghosszabbításának engedélyezését kérte, tárgytalannak minősítette arra hivatkozva, hogy a hitelek visszafizetésre kerültek.
- (15) A Bizottság a 2003. szeptember 25-i, 2003. szeptember 25-én iktatott, és a 2003. október 2-i, 2003. október 6-án iktatott iratban a MobilCom két versenytársától észrevételeket kapott az eljárás kiterjesztését illetően, melyeket véleményezés céljából Németországnak továbbított. Németország válasza a 2003. november 5-i, 2003. november 6-án iktatott irattal érkezett be.
- (16) 2004. január 9-én, valamint 2004. január 21-én megbeszélésekre került sor a szövetségi kormány, Schleswig-Holstein tartomány, a vállalat és a Bizottság képviselői között abban a kérdésben, hogy szükséges-e további intézkedések el nem várható versenytorzítások elkerülése céljából. 2004. február 13-i, 2004. február 13-án iktatott iratában Németország arról értesítette a Bizottságot, hogy a MobilCom alapvetően kész arra, hogy MobilCom mobilkészülékeinek online zonyos pontok tisztázását kérte. A Bizottság 2004. március 26-i közvetlen forgalmazását egy 7 hónapos időszakra beszüntesse. 2004. február 16-i iratában a Bizottság bívábbi iratára Németország a 2004. április 2-i valamint 28-i, 2004. április 2-án, illetve 2004. április 28-án iktatott irataiban úgy nyilatkozott, hogy a MobilCom online shopok bezárását nem tudja véglegesen megígérni. 2004. június 23-i, 2004. június 24-én iktatott iratában Németország további információkat szolgáltatott a Bizottságnak a MobilCom aktuális vevőállomány-alakulásáról.

II. AZ INTÉZKEDÉSEK RÉSZLETES ISMERTETÉSE

1. MobilCom AG

- (17) A MobilCom AG-t 1991-ben Gerhard Schmid alapította MobilCom Communicationstechnik GmbH néven. Székhelye Büdelsdorf, Rendsburg-Eckernförde, Schleswig-Holstein, mely az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerint támogatásra jogosult terület. A büdelsdorfi központ mellett a MobilCom különböző telephelyekkel képviselteti magát Németországban (Kiel, Karlstein, Erfurt és Hallbergmoos).
- (18) A MobilCom legnagyobb részvényese jelenleg a France Télécom, a részvények 28,3 %-ával. A többi részvény kisebb részvényesek között oszlik meg.

⁽⁵⁾ HL C 210., 2003.9.5., 4. o.

- (19) A MobilCom üzleti tevékenységét „második generációs” („2G”) mobiltelefon-szolgáltatók — többek közt a T-Mobile, a Vodafone és az E-Plus — viszonteladójaként kezdte meg. A vállalat 1996-ban a tőzsdére ment és 1997-ben az egyik első jegyzett cég lett a frankfurti értéktőzsde új piacán. Beszállva a német vezetékes telefon és internetüzletbe a MobilCom 1998-ban további üzleti területekre terjesztette ki tevékenységét. A mobiltelefonia fellendülési éveire jellemző vállalati növekedés folytán a MobilCom is gyorsan növekedett.
- (20) Az 1997—2000. években a MobilCom további vállalatokat vásárolt fel, köztük a Topnet hálózati szolgáltatót és a Cellway mobiltelefon-szolgáltatót, valamint az akkori legnagyobb német internet-keresőgépet, a DINO-Online-t. A MobilCom emellett kibővítette portfólióját a TelePassport távközlési vállalattal, a D Plus szolgáltatóval és a Comtech számítógépláncban szerzett többségi részesedéssel. 1999-ben ugyancsak a frankfurti Új Piacra vitte a MobilCom a Freenet.de AG internetes leányvállalatát, Németország második legnagyobb online szolgáltatóját.
- (21) A MobilCom a France Télécommal 2000-ben megalapította a MobilCom Multimedia GmbH vegyesvállalatot azzal a céllal, hogy árverésen megszerezzen egy UMTS-licenct és beszálljon az UMTS-piacra. A France Télécom a vegyesvállalatban lévő üzletrészt becsérelte a Mobilcom AG-ban lévő 28,3 %-os részesedésére, így ezután a Mobilcom AG rendelkezett a mobilcom Multimedia GmbH összes üzletrészevel. A MobilCom AG-ban lévő üzletrészekért a France Télécom 7,3 milliárd euro vételárat fizetett. Az UMTS-licenchez szükséges külső finanszírozást egy nemzetközi bankkonzorciumnak kellett volna biztosítania. Az UMTS-területen történő stratégiai partnerség alapját egy együttműködési keretmegállapodás („Cooperation Framework Agreement”) képezte, melyet a felek 2000 márciusában írtak alá.
- (22) 2000 augusztusában a MobilCom Multimedia GmbH 8,4 milliárd euróért árverésen megvett a szövetségi kormánytól egy UMTS-licenct. 2001-ben a D Plus összeolvadt a Cellway-jel, hogy a forgalmazási struktúra optimális legyen az UMTS-üzlethez. Ugyancsak ebben az évben megkezdték az UMTS-hálózat kiépítését.
- (23) A „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” üzletágban az UMTS-üzletbe való beszállással a MobilCom-nak tisztán szolgáltatóból hálózattal rendelkező mobil-szolgáltatóvá kellett volna fejlődnie.⁽⁶⁾
- (24) A „vezetékes hálózat/internet” üzletág egyrészt a beszédtelefoniat, másrészt az internet-hozzáférési üzletet foglalta magában, melynek üzemeltetése a Freenet.de AG internetes leányvállalatán keresztül történt, amelyben a MobilCom 76,1 %-os részesedéssel rendelkezett. A vezetékes szolgáltatásban a válság előtt a MobilCom közel nyolc millió ügyfelet szolgált ki, köztük kerekén 3,2 millió internetügyfelet.
- (25) A MobilCom konszern forgalma a 2001-es üzleti évben 2,59 milliárd euro volt. Ez az előző évhez képest kerekén 10 %-os növekedést jelentett. A forgalomból 1,919 milliárd euro a mobiltelefon/szolgáltatásnyújtásé, 0,583 milliárd euro a vezetékes/internetterületé, 88 millió euro pedig egyéb. Az UMTS-területen még nem volt forgalom, mivel ez még kiépítés alatt állt.
- (26) Az év végén 5,01 millióan telefonáltak MobilCom mobiltelefonnal — ami 25 %-os növekedés az előző évi 4 millióhoz képest. Ezzel a MobilCom gyorsabban növekedett a mobiltelefoniaiban, mint a piac, amely 2001-ben 17 %-kal növekedett. Az ügyfélkör kétharmada volt szerződéses, a piaci átlag ebben a körben ugyanakkor 44 % volt.
- (27) 2002. július 31-én a MobilCom 5 175 személyt foglalkoztatott a határozott idejű munkaszerződéseket is beleértve. Ez 4 463 fő teljes munkaidősnek felel meg.

2. A mobiltelefon-piac

- (28) A MobilCom a szerkezetátalakítás után a „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” üzletágra fog összpontosítani. A válságot megelőzően emellett az UMTS, valamint a vezetékes/internet területen is tevékenykedett.
- (29) Németország tájékoztatása és az átadott szerkezetátalakítási tervhez mellékelte piaci tanulmány szerint a mobilszolgáltatási piac a távközlési szolgáltatási piac része, mely magában foglalja a vezetékes telefon, kábeltelevíziós, bérelt vonal és a carrier szolgáltatásokat, valamint egyebeket is. A mobil távközlési szolgáltatások piaca (a „mobilszolgáltatás-piac”) a többi távközlési szolgáltatási piacokkal szemben önálló tényleges piacnak tekinthető, mivel termékei egyértelműen megkülönböztethetők a többi távközlési szolgáltatási területekétől.

⁽⁶⁾ Az E-Plus-szal való nemzeti roaming megállapodás 2001. áprilisi megkötését követően a MobilCom-nak az E-Plus GSM-/GPRS-hálózatán keresztül módja volt a beszéd- és adathálózat használatára, így már a tervezett saját UMTS-indítás előtt saját neve alatt tudott egész Németországban GPRS-en keresztül beszéd- és adatátviteli szolgáltatásokat nyújtani.

(30) A mobiltelefon-piacon tevékenykedő vállalkozások hálózatüzemeltetőkre és tisztán viszonteladókra („service provider” = szolgáltatásnyújtó) oszthatók fel. A hálózatüzemeltetők birtokolják és üzemeltetik a mobilszolgáltatások nyújtásához szükséges infrastruktúrát. A hálózatüzemeltetők ezeket a szolgáltatásokat egyaránt értékesítik közvetlenül és közvetetten, a szolgáltatásnyújtókon keresztül. A szolgáltatásnyújtók arra korlátozódnak, hogy saját árképzésük alapján értékesítsenek mobilszolgáltatásokat.

(31) A Távközlés- és Postaszabályozási Hivatal (Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post, „RegTP”) adatai szerint a távközlési szolgáltatások teljes forgalma a 2002. évben kb. 61 milliárd euro volt. A vezetőket és a mobiltelefon-szolgáltatásokat jelenleg egyenként az összforgalom kb. 1/3-ával a teljes távközlési szolgáltatási piac két legerősebb szegmensét alkotják.

(32) A mobiltelefon-vállalatok összesített teljes árbevétele a RegTP adatai szerint a 2002. évben 23,7 milliárd euro volt. A mobilszolgáltatások éves növekedési rátája 1998 és 2002 között átlagosan 25,7 % volt, és jelentősen felülmúlta a távközlési szolgáltatások teljes németországi piacának 8,3 %-os értékét. A mobilszolgáltatás átlagos éves növekedési rátája ugyanakkor jelentősen az előfizetők számának átlagos éves növekedési rátája alatt maradt ugyanezen a területen. Ennek oka az előfizetőnkénti átlagos havi forgalom állandó csökkenése volt. A 2001. és 2002. évben a növekedés jelentősen lelassult a mobilszolgáltatásoknál (2,8 % 2002-ben).

(33) A németországi mobiltelefon-piac alakulásával kapcsolatosan a Bizottság előtt fekvő összes előrejelzés és tanulmány⁽⁷⁾ azzal számol, hogy a mobiltelefon-ügyfelek száma a következő három-négy évben megközelíti a természetes telítődési határt Németország lakossága 80-90 %-ának tartományában. 2002 végén a piaci bevezettség a lakosság 72,4 %-ának felelt meg (2001-ben 68 %). A jövőben ezért már nem a nagy ügyfélszámok elérése fog az előtérben állni, hanem a meglévő, jövedelmező ügyfelek megtartása, valamint az átlagos havi forgalmak növelése. A verseny egyre inkább a váltani kész ügyfelekre fog irányulni. Az 1999/2000-es fellendülési évek következményeként a végkészülékek (és ezzel a mobiltelefon-szerződések) cseréje iránti igény a következő években tovább fog növekedni.

(34) A 2002. évben a német mobiltelefon-piac résztvevőinek összetétele a következő volt (piaci részesedések a mobiltelefon-előfizetők száma alapján)⁽⁸⁾:

T-Mobile D1	27,20 %
Vodafone D2	25,60 %
E-Plus E1	9,30 %
O2	6,50 %
Quam ⁽⁹⁾	0,05 %
Hálózatüzemeltetők közvetlenül összesen	68,65 %
<hr/>	
Debitel	13,60 %
MobilCom	8,00 %
Talkline	3,20 %
Hutchison	1,40 %
Victor Vox	1,60 %
Drillisch	1,10 %
Szolgáltatásnyújtók összesen	31,35 %
<hr/>	
Összes digitális mobiltelefon	100,00 %

(35) A második generációs mobiltelefonok területén piacvezető a T-Mobile és a Vodafone, amelyek saját mobiltelefon-hálózattal is rendelkeznek.

(36) Az ügyfelek és a dolgozók számát tekintve három mobiltelefon-szolgáltató hasonlítható össze a MobilCommal:

(37) A O2 Deutschland mobiltelefon-hálózatot üzemeltet Németországban és mobiltelefon-szolgáltatásokat kínál. Az O2 Deutschland az mm O2 plc, a British Telecommunications plc korábbi mobiltelefon-leányvállalatának a százszázalékos leányvállalata. A vállalat 3 500 dolgozót foglalkoztat.

(38) A Debitel egy saját hálózati infrastruktúrával nem rendelkező távközlési vállalat, amely második generációs mobiltelefon-szolgáltatók telefonperceinek és hálózati funkcióinak viszonteladójaként működik. A vállalat 3 544 dolgozót foglalkoztat. 2002-ben 2,8 milliárd euro forgalmat ért el.

(39) A Talkline második generációs mobiltelefon-szolgáltatók viszonteladója. 2001-ben 1,26 milliárd euro forgalmat ért el. Vállalati adatok szerint a Talkline 1 000 főt foglalkoztat.

⁽⁷⁾ Xonio mobiltelefon-jelentés 2002.; A német Távközlési és Postaszabályozási Hivatal (RegTP) 2002. évi éves jelentése; a MobilCom megbízásából a Deloitte & Touche által készített 2003. március 10-i piaci tanulmány.

⁽⁸⁾ Xonio mobiltelefon-jelentés 2002.; a MobilCom megbízásából a Deloitte & Touche által készített 2003. március 10-i piaci tanulmány.

⁽⁹⁾ A Quam időközben visszavonult a német mobiltelefon-piacról.

3. Pénzügyi nehézségek és szerkezetátalakítás

- (40) A nettó ügyfélszám igen erős növekedésének következményeként az 1997 és 2000 közötti években a mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás területen elért jelentős árbevétel-növekedés ellenére a MobilCom üzemi eredményei e területen állandóan csökkentek. Ez elsősorban az új ügyfelek növekvő megszerzési költségeire és a meglévő ügyfeleknél elért árretek egyidejű csökkenésére volt visszavezethető. Ugyancsak lényeges e vonatkozásban a kétes követelések megnövekedése, amelyek különösen 2001-ben jelentős értékhelyesbítéseket tettek szükségessé.
- (41) Ezen túlmenően az UMTS-területen a külső peremfeltételek — különösen a piac, a contenttermékek és a végkészülékek alakulása — a tervezettnél rosszabbul és jelentős időbeli késéssel valósultak meg.
- (42) 2002. szeptember 13-án a France Télécom bejelentette a Mobilcom AG-val a partnerség megszüntetését, mivel a német partner autonóm UMTS-tevékenységét már nem tartotta jövedelmezőnek. A France Télécom-nak a közös UMTS-tevékenységekből való teljes kivonulásával együtt járt az UMTS-üzlet finanszírozásával kapcsolatos kifizetések azonnali leállítása.
- (43) A MobilCom-nak ebben az időpontban üzleti jelentésének adatai szerint 7,1 milliárd eurós adósságállománya és nagy pénzeszköz-szükséglete állott fenn a további hálózatfejlesztésekre, a szervezet folyó ráfordításainak és a kamatoknak a fedezésére. Minthogy már hónapok óta a France Télécom volt a MobilCom egyetlen megmaradt finanszírozója, a MobilCom-ot a közvetlen fizetésektelenség fenyegette.
- (44) Ilyen előzmények után nyújtott a szövetségi kormány megmentési célú támogatást egy 50 millió eurós kölcsönre adott kezességvállalás formájában. A kölcsönt a szövetségi tulajdonban álló KfW nyújtotta, és az 2002. szeptember 21-én került kifizetésre. Ez lehetővé tette, hogy a vállalat egyelőre fenntartsa operatív működését. Ez a támogatás nem tárgya ennek az eljárásnak, mivel azt a Bizottság már 2003. január 21-i határozatával engedélyezte.
- (45) A MobilCom egyidejűleg a France Télécom-mal létesített együttműködési szerződés alapján megpróbálkozott egy kiegyezési igény érvényesítésével.
- (46) 2003. november 22-én a MobilCom AG, a mobilcom Holding GmbH, a mobilcom Multimedia, valamint a France Télécom és a Wirefree Services Belgium S.A.

aláírt egy kiegyezési megállapodást, az MC Settlement Agreement-et, amellyel a MobilCom messzemenő tehermentesítését lehetett elérni.

- (47) A kiegyezési megállapodás lényege a MobilCom konszern UMTS-kötelezettségeinek a France Télécom által történő átvállalása volt. Ennek ellentétéleként a MobilCom — egy 10 %-os hányad kivételével — lemondott a France Télécom javára a teljes UMTS-vagyoneérték eladásából vagy hasznosításából származó lehetséges árbevételekről.
- (48) Részletezve: a France Télécom (4,692 milliárd euro nagyságban) banktartozásokat, valamint (kerekén 1,25 milliárd euro értékben) szállítói hiteleket vállalt át. A France Télécom egyúttal lemondott a kerekén 1,009 milliárd euro nagyságú tagi kölcsönének visszafizetéséről. Összességében az, hogy lemondott a követeléseiről és átvállalta a kötelezettségeket, az átvállalásig esedékes kamatokkal együtt 6,9 milliárd eurót tett ki.
- (49) A France Télécom továbbá megígérte, hogy rendelkezésre bocsátja az UMTS-üzletből való kivonuláshoz az eszközöket, azonban időben csak 2003. december 31-ig és legfeljebb 370 millió euro összeghatárig. Egyebekben a felek lemondtak a köztük fennállott üzleti viszonyból eredő minden további igényről. ⁽¹⁰⁾
- (50) A France Télécom-nak az UMTS-üzlettel kapcsolatos együttműködésből való visszavonulása azonban nemcsak a MobilCom UMTS-üzletágára volt kihatással, hanem ezen túlmenően más üzletágakban, és különösen a veszteséges mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás fő üzletágában is szükségessé tette a szerkezetátalakítást.
- (51) A France Télécom a kiegyezési tárgyalások során kifejezetten elutasította, hogy eszközöket bocsásson rendelkezésre a mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás üzletág átszervezéséhez is. Az ezen üzletág átszervezéséhez szükséges fennálló további finanszírozási igény biztosítására Németország és Schleswig-Holstein tartomány 2002. szeptember 20-án további 80 %-os kártalanító kezességet nyújtott egy 112 millió eurós kölcsönhöz.

4. A szerkezetátalakítási terv ismertetése

- (52) Németország egy átfogó szerkezetátalakítási tervet terjesztett elő a MobilCom-csoport számára, mely alaposan elemezte a válságokokat és felvázolta a hosszú távú jövedelmezőség helyreállításának koncepcióját.

⁽¹⁰⁾ A MobilCom AG, valamint a France Télécom közgyűlése időközben jóváhagyását adta az MC Settlement Agreement-hez.

- (53) E szerint a MobilCom-csoport tartós gazdasági nehézségeinek lényegi okai a „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” alapüzletágban és az eddigi UMTS-üzletágban voltak.
- (54) Az UMTS területén a szerkezetátalakítási terv szerint a külső peremfeltételek a tervezettnél kedvezőtlenebbül alakultak. Ezért az UMTS-üzlettel kapcsolatos eredeti nyereségvárakozásokat helyesbítenni kellett. A válság végső kirobbantója a France Télécom-nak a MobilCom-konszernt váratlanul érő visszavonulása volt az UMTS-üzlet kiépítéséből, ami az UMTS-üzlet fejlesztésének jelentős pénzügyi igényei miatt megrendítette a MobilCom-csoport likviditását.
- (55) A „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” üzletágban a szerkezetátalakítási terv elsődleges válságokként a jövedelmezőség terhére történő kizárólagos növekedésirányultságot jelöli meg. Ebben az üzletágban — többek közt a jövőbeni UMTS-üzlethez történő vevőszerzéstől vezéreltetve — korábban túlságosan a piaci hányad növelését állították a középpontba. Minthogy korábban az új ügyfeleket gyakran csak aránytalanul nagy akvizíciós költségekkel, valamint elsődlegesen alacsony díjtételekkel lehetett megnyerni, ugyanakkor csak csekély árbevétel képződött, csak alacsony nettó hozamokat lehetett elérni.
- (56) Ehhez járultak hozzá a sok ügyfél nem kielégítő fizetési magatartásából származó igen nagy terhelések és az ebből következő értékhelyesbítések. A „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” üzletág így ebben az időben tartósan veszteségeket hozott.
- (57) Az UMTS-üzletre történő összpontosítás miatt emellett elhanyagolták a többi üzletágban szükséges kiigazításokat.
- (58) A szerkezetátalakítási tervben a vállalat jövedelmezőségének helyreállítására előirányzott stratégia alapját a mobiltelefon-területen az eredeti mobilszolgáltatói alapképességekre történő szigorú koncentrállás képezte.
- (59) A gazdaságtalan UMTS-tevékenységet teljesen meg kell szüntetni. Az UMTS-üzletből való kivonulás, azaz az összes UMTS-vagyontárgy eladása ill. visszaépítése, valamint 1 000 teljes munkaidős UMTS-álláshely leépítési költsége a szerkezetátalakítási tervben maximum 370 millió eurót tesz ki. A szerkezetátalakítási terv szerint ezzel az UMTS-területen a France Télécom által az MC Settlement Agreement keretében megígért 370 millió eurós összegben túlmenően nincs további finanszírozási költség.
- (60) Azt is tervbe vették, hogy a MobilCom az „internet/vezetékes hálózat” területről visszavonul. Ehhez a vezetékes részleget a Freenet.de AG-ba célszerű integrálni és a Freenet.de AG-ban lévő részesedést később (részben) el kell adni.
- (61) A szerkezetátalakítási stratégia a veszteséget hozó „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” területen fő elemeként egy 850 fős teljes munkaidős létszámleépítést, az eddig több telephelyen megoszló értékesítési és ügyfélszolgálati tevékenységeknek a bündeldorfi székhelyre és az erfurti telephelyre történő összpontosítását, valamint az ügyfél-akvizíciós költségek (többek közt a MobilCom-shopok bezárásával történő) csökkentését és az ügyfélportfolió megtisztítását irányozza elő. Összességében egy kisebb, de jövedelmezőbb ügyfél- és forgalomszinten történő konszolidálást kell megcélozni.
- (62) Ezeknek az intézkedéseknek a finanszírozására szolgálja a 80 %-os állami garanciával fedezett hitel. Eredetileg úgy becsülték, hogy 112 millió eurós finanszírozási igény áll fenn. Végül csak 88,3 millió eurós összegre lett szükség, amelynek megoszlása az alábbi:
- Ügyfelekkel, azok megtartásával kapcsolatos intézkedések a díjstruktúra optimalizálásához: [...] (*) millió euro
 - A nem jövedelmező MobilCom-shopok bezárása: [...] millió euro
 - Létszámleépítés a szolgáltatásnyújtás-területen: [...] millió euro
 - Külső tanácsadók 2003 márciusáig: [...] millió euro
 - Karlstein/Hallbergmoos telephelyek bezárása és az infrastruktúra áthelyezése: [...] millió euro
 - Fenyegető fizetési kötelezettségekre különösen lízingkötelezettségekre a tovább nem alkalmazott gazdasági javak átorientálása miatt: [...] millió euro
 - Készpénzletét [...] [...] millió euro.
- (*) Annak biztosítására, hogy bizalmas információ ne kerüljön közzétételre, a szöveg egyes részei kivágásra kerültek; ezen részek szögletes zárójelben szerepelnek, és csillaggal vannak jelölve.

- (63) A szerkezetátalakítási tervhez mellékelt 2007-ig szóló üzleti terv és eredménykimutatás szerint a MobilCom-nak 2005-ben kellene nyereségesé válnia a szolgáltatásnyújtás-területen. Az államilag garantált hitelek visszafizetését illetően egy likviditási elemzés a három kért forgatókönyv — kedvező alakulás, közepes vagy „realisztikus” alakulás és kedvezőtlen alakulás — alapján arra az eredményre jutott, hogy még a „worst case” forgatókönyv szerinti forgalomalakulás esetén is lehetséges a kölcsön 2007. végéig történő visszafizetése. Gyorsabb visszafizetést a szerkezetátalakítási terv csak a Freenet.de AG részvények sikeres értékesítésével tartott lehetségesnek.
- (64) A MobilCom már 2002 novemberében megkezdte a szerkezetátalakítási tervben előirányzott intézkedések megvalósítását. Az UMTS-területet tervszerűen befagyasztották és előkészítették értékesítésre. Az UMTS és a szolgáltatásnyújtás területeken betervezett összesen 1 850 fős teljes munkaidős leépítés már 2003 márciusára befejeződött. A szolgáltatásnyújtási alaptevékenység szanálását célzó további intézkedések, mint a Karlstein és Hallbergmoos telephelyek leállítása, a nem gazdaságos shopok bezárása valamint az új szervezeti felépítés bevezetése, 2002. 4. negyedévében és 2003. 1. negyedévében teljesen megvalósultak.
- (65) Továbbá a MobilCom AG összes vezetékes hálózati tevékenységét a mobilcom CityLine GmbH-ban (MCL) vonták össze, és ez 2003. április 10-én a Freenet.de AG és a MobilCom AG közötti adásvételi szerződéssel a Freenet.de AG tulajdonába került. A MobilCom-nak fizetendő vételár első két, 10 millió euro és 8,5 millió euro összegű részletét, amelyek már 2003 májusában és augusztusában esedékessé váltak, terv szerint az államilag garantált második hitel visszafizetésére fordították.
- (66) Az UMTS-hálózatot 2003 májusában eladták az E-Plus-nak, az UMTS-licencet pedig 2003 decemberében visszaadták a RegTP-nek. Ezzel lehetővé vált, hogy a MobilCom szolgáltatásnyújtóként UMTS-szolgáltatásokat is kínáljon és a létrejövő piacon részt vegyen.⁽¹¹⁾
- (67) 2003. szeptember 17-én döntött az igazgatóság és a felügyelő bizottság a Freenet.de AG üzletrészek max. 20 %-ának eladásáról. Egy accelerated bookbuilding-eljárás keretében az üzletrészek 20 %-át (3,75 millió részvényt) értékesítettek különböző bel- és külföldi befektetőknek. A részvényeladásból származó bruttó bevétel 176,1 millió euro (részvényenként 47 euro) volt. A MobilCom-nak ezzel már csak 52,89 % részesedése van a Freenet.de AG-ban.
- (68) Az elért bevételből 2003. szeptember 22-én törlesztette a MobilCom a két államilag garantált hitel fennmaradó részét, és ezzel adósságmentessé vált. A kezességvállalási okiratokat visszaadták a szövetségi államnak és Schleswig-Holstein tartománynak.
- (69) A MobilCom-nak a kölcsönök letörlesztése után a Freenet-részvények eladásából majd 60 millió euro bevétele maradt.
- (70) További üzletrészek eladását a Freenet.de AG-ból Németország közlése szerint nem tervezik. A MobilCom Freenet.de AG-beli részesedése közben stratégiai pénzügyi részesedéssé alakult át, habár a MobilCom továbbra is az üzletrészek 52,89 %-át birtokolja. Németország közlése szerint a Freenet-részkoncern és a MobilCom-részkoncern között már csak csekély mértékű operatív összefonódások állnak fenn. A MobilCom és a Freenet.de AG között nincs ellenőrzési és nyereségátadási szerződés.
- (71) 2003 októberében a MobilCom további rendkívüli bevételekhez jutott az alapító és egykori cégvezér MobilCom-részvényeinek fiduciáriusa, Prof. Helmut Thoma általi sikeres értékesítéséből.⁽¹²⁾
- (72) A MobilCom koncern mindkét („mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” és vezetékes hálózat/internet) üzletágában visszatért a nyereséges zónába. A szolgáltatásnyújtási területen a MobilCom 2003 2. és a 3. negyedévében pozitív eredményt ért el, és tizenegy negyedév után először mutatott ki nyereséget. Az EBITDA (kamat-, adó- és értékcsökkenési ráfordítások nélküli eredmény) a 2003. üzleti évben a két („mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” és vezetékes hálózat/internet) üzletágában 1,837 milliárd euro forgalom mellett 103,6 millió euróra rúg. Az EBIT (kamatok és adózás előtti eredmény) 22,3 millió euróra javult (összehasonlításképpen 2002-ben: — 372,9 millió euro).

⁽¹¹⁾ A licenc megtartása mellett ez nem lett volna lehetséges, mivel a licenctulajdonos nem lehet egyben szolgáltatásnyújtó is.

⁽¹²⁾ [...]*

(73) A szolgáltatásnyújtási szegmens a szerkezetátalakítási terv alatt a következőképpen alakult ⁽¹³⁾:

Eredmény	2004.1.né.	2003.4.né.	2003.3.né.	2003.2.né.	2003.1.né.
Forgalom, millió euro	349	371	336	329	321
EBITDA, millió euro	15,2	- 11,2	17,4	13,5	- 5,2
EBITDA a forgalom %-ában	4,4 %	- 3,0 %	5,2 %	4,1 %	- 1,6 %
EBIT, millió euro	8,7	- 20,2	10,3	4,8	- 14,2
EBIT a forgalom %-ában	2,5 %	- 5,4 %	3,1 %	1,5 %	- 4,4 %
Mobiltelefon-ügyfelek, millió fő	4,2	4,2	4,1	4,2	4,5
ebből szerződésesek, millió fő	2,4	2,6	2,6	2,7	3,0
ebből prepaid-ügyfelek, millió fő	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5
Bruttó új ügyfelek, millió fő	0,42	0,43	0,19	0,13	0,16

(74) A 3,75 millió Freenet-részvény elhelyezéséből származó értékesítési nyereség figyelembe vétele mellett a konszerneredmény 2003-ban 160,4 millió euróra nőtt. Saját kijelentése szerint ezzel a Mobilcom újra szilárd alapokon áll.

6. A nyújtott állami garanciák részletei

(75) A KfW által 2002. szeptember 19-én nyújtott 50 millió eurós hitelnek, melyet 100 %-os szövetségi állami garancia biztosított, a lejáratát először 2003. március 15. volt, melyet 2003. szeptember 15-ig lehetett meghosszabbítani. A kölcsönt először 2003. július 21-ig hosszabbították meg. 2003 júliusában a KfW e kölcsön futamidejét még egyszer meghosszabbította a Bizottság elé terjesztett szerkezetátalakítási tervről hozandó határozatig, de legkésőbb 2004. május 20-ig. A kölcsön kamata 6,814 % volt. Ez a kamatláb a kamatozási időszakra érvényes Euriborkamatlábból (Euro Interbank Offered Rate) plusz évi 3,50 %-ból tevődött össze.

(76) A második, a MobilCom AG-nak és a MobilCom Holding GmbH-nak a Deutsche Bank AG, a Dresdner Bank AG, a KfW és a Landesbank Schleswig-Holstein alkotta, a KfW vezetése alatt álló bankkonzorcium által nyújtott 112 millió eurós kölcsön garantálását a szövetségi állam és Schleswig-Holstein tartomány közösen vállalta. A 2002. november 20-án megítélt kölcsön futamideje 18 hónap volt 2004. május 20-i lejáratával. A hitel folyósítása több részletben történt. Kamatlába az egyes részkifizetések kamatozási időszakára érvényes Euribor-kamatláb (Euro Interbank

Offered Rate) plusz évi 2,50 % volt. A szövetségi állam és Schleswig-Holstein tartomány kezességvállalása együttesen a hitel összegének 80 %-át fedezte le. A szövetségi állam az összeg 48 %-át, a tartomány pedig 32 %-át garantálta. A garancia a garanciavállalási határozat szerint 2002. november 20-tól 2003. március 15-ig volt érvényes. E határidő lejártá előtt a Bizottság elé terjesztett szerkezetátalakítási terv esetén azonban ez időszak automatikusan meghosszabbodott a Bizottság ezen szerkezetátalakítási terv alapján meghozott határozatának időpontjáig. A szerkezetátalakítási terv 2003. márciusi betérjesztésével, így a második garancia a hitel teljes futamidejére kiterjedt, a Bizottságnak a terv alapján meghozott határozatának időpontjáig.

(77) Németország közölte, hogy a MobilCom által az 50 millió eurós, valamint a 112 millió eurós hitel garantálása után a szövetségi államnak fizetendő díj mindkettőnél évi 0,8 % volt. Ezen kívül mindegyiknél meg kellett fizetni a 25 000 eurós kérelmezési díjat. Schleswig-Holstein tartománynak évi 1 % mértékű garanciavállalási díjat és 25 564 euro kezelési díjat kellett megfizetni.

(78) Németország közlése szerint a MobilCom — arra a körülményre tekintettel, hogy a szerkezetátalakításhoz csupán 88,3 millió euróra volt szüksége és csak ennyit hívott le — 2003. április 1-jei KfW-hez, mint konzorcium-vezetőhöz intézett iratában bejelentette, hogy eláll a még fennálló 23,7 millió eurós hitellehetőség igénybevételétől.

⁽¹³⁾ A MobilCom AG 2004. 1. negyedévi jelentéséből.

7. Az eljárás megindításának ill. kiterjesztésének okai

- (79) A Bizottság az 50 millió euróra szóló kölcsöngaranciát az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja és a közösségi iránymutatások alapján megmentési célú támogatásként engedélyezte.
- (80) A hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatában a Bizottság a szövetségi állam és Schleswig-Holstein tartomány második kölcsönre vonatkozó garanciáját szintén állami támogatásnak sorolta be az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében. Előzetes értékelésük alapján a Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy a bejelentett támogatások a közösségi iránymutatások alapján értékelendők és kétségbe vonta a közös piaccal való összeegyeztethetőségüket.
- (81) Különösen az nem volt a Bizottság számára egyértelműen felismerhető, hogy az időben később nyújtott 112 millió eurós hitel kizárólag az üzletmenet fenntartására szolgált-e a megadott megmentési időszakban, avagy már a vállalat szerkezetátalakításához került felhasználásra. A szerkezetátalakítási támogatásokat különösen versenytorzító jellegük miatt csak szerkezetátalakítási terv alapján lehet engedélyezni, amelyet azonban az EK-Szerződés 88. cikke (2) bekezdése szerinti eljárás megindításának időpontjáig még nem terjesztettek a Bizottság elé.
- (82) 2003. július 9-i határozatával a Bizottság a kölcsöngarantálásokat eredetileg 2007-ig tervezett meghosszabbítását is bevonta a folyamatban lévő eljárásba.
- (83) A Bizottság különösen azt vonta kétségbe, hogy a MobilCom az államilag garantált hitelek meghosszabbítására ténylegesen rá volt szorulva. Ekkor még nem lehetett kizárni, hogy a MobilCom a Freenet.de AG internetes leányvállalatában lévő részesedésének lendületes értékesítésével nem juthatna-e elegendő pénzeszközökhöz a hitel törlesztéséhez.

III. NÉMETORSZÁG VÉLEMÉNYE

- (84) Miután a hitelek visszafizetése 2003. szeptember 22-én megtörtént, a garanciavállalási okiratok pedig visszakerültek a kezességvállalókhoz, Németország a hitelgaranciák 2007-ig történő meghosszabbításának engedélyezésére elővigyázatosságból benyújtott kérelmét tárgytalannak nyilvánította.
- (85) Ami a 112 millió eurós hitelre garancia formájában adott második támogatást illeti, Németország kitart azon véleménye mellett, hogy ez a garancia szintén a közösségi iránymutatások értelmében vett megmentési célú támogatást képez.

(86) Németország kijelenti, hogy a hitelekkel kizárólag a szolgáltatásnyújtási üzletágra vonatkozó intézkedéseket finanszíroztak, mint amilyenek például a díjszabási struktúra optimalizálását célzó ügyfélintézkedések, az értékesítési ráfordítások kiigazítása és a folyó személyi költségek csökkentésére irányuló intézkedések, amelyek csakis a folyó üzleti tevékenység fenntartását és a likviditási igények csökkentését szolgálták a megmentési fázisban. Ezen intézkedések nélkül a likviditási igény 2003 márciusáig további 110 millió euróval magasabb lett volna.

(87) Ezen túlmenően a kérdéses támogatások odaítélésének időpontjában még nem állt rendelkezésre egy átfogó szerkezetátalakítási koncepció, és az idő rövidsége miatt nem lehetett kidolgozni ilyet.

(88) Arra az esetre, ha a Bizottság ezt a megítélést nem fogadná el, Németország kiegészítésként a második kölcsöngarancia szerkezetátalakítási támogatásként történő engedélyezését kéri a Bizottságnak később beterjesztett szerkezetátalakítási terv alapján. Németország véleménye szerint a MobilCom-nak az UMTS-üzletből és a vezetékes és internet hálózati üzletágból a szerkezetátalakítási tervben előirányzott kivonulása kiegyenlíti az államilag garantált kölcsön által a mobiltelefon-piacon okozott el nem várható versenytorzításokat.

IV. HARMADIK FELEK VÉLEMÉNYE

1. A MobilCom véleménye

(89) A hivatalos eljárás megindítására és kiterjesztésére vonatkozó véleményében a MobilCom visszautasítja a kapott támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kétséget.

(90) A MobilCom előadja, a mobiltelefon-szolgáltatók piaci versenye a MobilCom további létezése nélkül megszűnne. A mobiltelefon-piacot a hálózatüzemeltetők összességében közel 70 %-os piaci hányaddal uralják, és ebből kerekén 52 % a két nagy domináns vállalatra, a T-Mobile-ra és a Vodafone-ra jut. A MobilCom eltűnése a Debitel-t kvázi-monopolhelyzetbe hozná azon szolgáltatásnyújtók között, akik nem rendelkeznek saját hálózattal. A Debitel ezzel megszabadulna a kényszertől, hogy kedvező díjszabásokat alakítson ki és kínáljon ügyfeleinek. A szolgáltatásnyújtók azon szerepe, hogy katalizátorként működnek a hálózatüzemeltetők közötti árversenyben ezzel döntően megyengülne, és tovább erősítené a német mobiltelefon-piac oligopolisztikus piaci szerkezetét.

(91) Továbbá azt állítja a MobilCom, hogy az állami

- garanciavállalás nem vezetett versenytorzuláshoz és az abszolút minimális mértékre korlátozódott. A garancia összességében csak a kölcsönösszeg 80 %-át fedezte le. A rendelkezésre álló pénzeszközöket teljes mértékben a szerkezetátalakítási terv megvalósítására tervezték be, és azok szigorúan a szolgáltatásnyújtási területre vonatkozó szerkezetátalakítás költségeire korlátozódtak. A szerkezetátalakítási tervben szerepeltetett valamennyi intézkedés elengedhetetlen előfeltétele volt a hosszú távú túlélési képesség helyreállításának, ennek kapcsán a MobilCom ismételtén egyenként részletezte és további bontásban ismertette a szerkezetátalakítási tervben előírt költségvetéseket.
- (92) A MobilCom arra is rámutat, hogy a többi versenytársak is profitáltak a szerkezetátalakítási tervből, mert a MobilCom ezt követően minden olyan tevékenységtől megvált, amelyek nem tartoznak közvetlenül az alaptevékenységhez, de annak hasznára válhatnak, mint különösen pl. az UMTS hálózat üzemeltetés.
- (93) Emellett azért sem várhatóak negatív kihatások a versenytársakra, mivel a szolgáltatásnyújtási területen történő szerkezetátalakítás keretében e téren is jelentős kapacitáscsökkentésekre kerül sor. Különösen a jelentős létszámléépítés és a telephelybezárások folytán a MobilCom vevőtoborzási lehetőségei jelentősen beszűkültek.
- (94) Németország és a Bizottság között 2004. január 9-én és január 21-én folytatott megbeszéléseken, amelyeken a MobilCom képviselői is részt vettek, a MobilCom írásbeli fejtegetéseit az irányban pontosította, hogy a vállalat továbbra is ahhoz a Németország által is képviselt állásponthoz tartja magát, miszerint a kapott második támogatás megmentési célú támogatásnak és nem szerkezetátalakítási támogatásnak tekintendő. Így a megfelelő kompenzációs intézkedések kérdése nem merül fel.
- 2. A Talkline GmbH & Co KG véleménye**
- (95) A Talkline GmbH & Co KG (a továbbiakban: Talkline) mobiltelefon-szolgáltatásnyújtóként a MobilCom közvetlen versenytársa. A Talkline arra mutat rá, hogy a vállalatnak az elmúlt két évben ugyanúgy, mint a többi közvetlen versenytársnak alkalmazkodnia kellett a piaci feltételekhez és ezt saját költségére és állami segítség nélkül kellett véghezvinnie.
- (96) A Talkline először is azt fejtegeti, hogy a második államilag garantált hitel esetében a MobilCom-nak adott szerkezetátalakítási támogatásról és nem megmentési célú támogatásról van szó. A vállalat szerkezetátalakítása már a második kölcsön megítélését megelőzően novemberben megkezdődött.
- (97) A vállalat emellett úgy véli, hogy a MobilCom-nak nyújtott támogatások által előidézett versenytorzulás különösen erős. A megadott támogatások megfelelő kompenzáció nélkül nem egyeztethetők össze a közössel.
- (98) A versenytorzulás különösen erős voltát a Talkline egyrészt azzal indokolja, hogy a garancia a MobilCom-nak az üzleti tevékenység korlátozás nélküli folytatását egyidejű lendületes és teljes körű szerkezetátalakítás mellett tette lehetővé. A MobilCom a szerkezetátalakítás folyamán ugyan veszített piaci részesedéséből, azonban piaci jelenléte a versenytársak számára továbbra is érezhető.
- (99) Másrészt az államilag garantált hitelek lehetővé tették a MobilCom számára, hogy ügyfélbázisát jövedelmezővé tegye. A MobilCom az ügyfélbázis megtisztítása után körülbelül ugyanolyan erős, ahogyan a piac bővült, azonban aránytalanul jövedelmezőbb ügyfélállománnyal rendelkezik.
- (100) Emellett a MobilCom a hitelek alapján a vezetékes hálózat Freenet.de AG-nak történő beharangozott eladását és a részesedésének ezt követő részleges értékesítését késleltetni tudta, miáltal a vállalat az ezzel összefüggésben várható árfolyam-emelkedésből nem csak a hiteltörlesztés vonatkozásában, de a mobiltelefon-üzletbe történő új befektetések vonatkozásában is hasznot húzhatott, mivel a részvénycsomag 20 %-ának 2003. szeptemberi eladása a hitelek teljes törlesztése után közel 60 millió euro likvid eszközhöz juttatta a MobilCom-ot.
- (101) A Talkline ezen túlmenően már a második garancia nyújtásának szükségességét is kétségbe vonja. A MobilCom már akkoriban tekintélyes befektetett eszközvagyonnal rendelkezett, ezzel összefüggésben a Talkline különösen kiemeli a Freenet.de AG-beli részesedést. A Freenet-részvények 20 %-ának (3,75 millió részvény) csupán 2003 szeptemberében meg-ejtett eladása már 2002 novemberében legalább 18,75 millió eurós bevételt hozhatott volna a vállalatnak az akkori kerekén 5 eurós részvényárfolyam mellett. A teljes részesedés (13,65 millió részvény) eladása 68 millió euro összegű likvid eszközt hozott volna a vállalatnak, ami a hitelfelvétel meglehetősen, az állami garanciavállalást pedig biztosan nélkülözhetővé tette volna. Ez a számítás csupán a tőzsdei árfolyamot veszi alapul, és nem a Freenet.de AG valós értékét, amelyet a MobilCom felügyelő bizottsága és a Freenet.de AG igazgatósága jóval magasabbra értékelt volna.
- (102) Amennyiben a Bizottság arra az eredményre jut, hogy a második hitel állami garantálása megengedett szerkezetátalakítási támogatásnak minősül, úgy ezt a Talkline véleménye szerint csak akkor hagyhatja jóvá, ha Németország további megfelelő kompenzációs intézkedéseket ajánl fel a közösségi iránymutatások (35) és utána következő preambulumbekendéseire szerint.
- (103) A Németország által előadott intézkedések a Talkline véleménye szerint nem elegendőek a támogatás negatív kihatásainak kiegyenlítésére. A kapacitásléépítés a mobiltelefon-területen és az ügyfélállomány ehhez kapcsolódó lecsökkenése túlnyomóan arra vezethető vissza, hogy a MobilCom leépítette a

gazdaságtalan ügyfélkapcsolatait. Ez a csökkenés gazdasági szempontból kívánatos volt, és így nem fogadható el ellenszolgáltatásként.

- (104) A vezetékes hálózati és internetüzletből való visszavonulás nem történt meg teljesen. Emellett a Freenet-üzletrész eladása a mobiltelefon-ágazati versenyre gyakorolt hatásában csupán tőkeátcsoportosítást jelent. A lehetséges versenytorzítások ellentételeként így nem csak értéktelen, hanem inkább a torzítást erősíti, mivel a MobilCom Freenet-üzletrész eladásából származó bevételét most közvetlenül a szolgáltatásnyújtási területbe fekteteti be.
- (105) Az UMTS-üzlet befagyasztása gazdasági szükségesség volt, és így szintén nem alkalmas kompenzációs intézkedésként a mobiltelefon-területen. A kiválasztásból csupán a megmaradt UMTS-licenctulajdonosok húznak hasznot, akiknek eggyel kevesebb közvetlen versenytársuk lett.
- (106) A Talkline végül a véleménye szerint bekövetkezett versenytorzítások kompenzálására szolgáló lehetséges intézkedésre tesz egy sor javaslatot. Ezek az intézkedések a következőket foglalják magukban: ügyfelek részarányos „eladása” a versenytársaknak, az online shopok és más közvetlen csatornák határozott időre történő bezárása és meghatározott időtartamra visszavonulás az UMTS-szolgáltatásnyújtói (u.n. Enhanced Service Providing) tevékenységtől.

3. Egy olyan harmadik fél véleménye, aki személyének titokban tartását kérte

- (107) A Bizottság ezenkívül megkapta egy további versenytárs véleményét is, amely mint szintén tisztán szolgáltatásnyújtó saját hálózati struktúra nélkül tevékenykedik.
- (108) Ez a versenytárs is azt a nézetet képviseli, hogy a felajánlott ellentételek nem elegendőek ahhoz, hogy elérjék a MobilCom alaptevékenységében a versenytorzítások kompenzálásához szükséges kapacitáskorlátozásokat. A MobilCom a középső és felső szegmenshez tartozó teljesítőképes ügyfelekre kíván összpontosítani. Következésképpen a MobilCom az ügyfélszám-visszaesés ellenére meg fogja tudni tartani piaci jelenlétét, mivel a sok bevételt hozó ügyfelekre való koncentrálással a költségek csökkenthetők és a forgalmak növelhetők.
- (109) A jelenlegi piaci helyzetben, amelyre a piactelítődés, az ügyfelenkénti kisebb átlagforgalmak és a csökkenő fedezet a jellemző, a MobilCom által követett újrapozicionálás valamennyi szolgáltatásnyújtással foglalkozó vállalat célja. A támogatásokat, amelyek közvetlen versenytársainak nem állnak rendelkezésre, a MobilCom arra használja fel, hogy az értékes ügyfélretnél, melyért erős verseny folyik, versenyelőnyre tegyen szert. Németország így a MobilCom

szerkezetátalakítását közvetlenül a versenytársak költségére támogatja, ami további kompenzációs intézkedések nélkül nem fogadható el.

V. NÉMETORSZÁG REAGÁLÁSA A HARMADIK FELEK VÉLEMÉNYEIRE

- (110) Németország a harmadik felek véleményére adott válaszában a második támogatás szükségességét illetően kijelenti, hogy a MobilCom üzleti tevékenységének folytatásához szükséges likviditás 2002. november közepére elfogyott. A KfW-konzorcium hitelének megítélése nélkül a MobilCom-nak azonnal csődöt kellett volna jelentenie. A MobilCom igazgatóságának megítélése szerint csődkérelem esetén az ügyfélkapcsolatok jelentős része rövid időn belül megszakadt volna, így a MobilCom szerkezetátalakítása a csődhelyzetből nem lett volna lehetséges.
- (111) Németország kijelenti továbbá, hogy a kiegyezési tárgyalások kezdetén 2002 szeptemberének második felében a France Télécom azt is egyértelművé tette, hogy a MobilCom UMTS-sel kapcsolatos kötelezettségeitől való mentesítését csak akkor tudja vállalni, ha biztosítva van, hogy a MobilCom-nak nem kell csődöt jelentenie a csődjogi megtámadási határidőkön belül. Ennek megfelelően a France Télécom a tárgyalások kezdetétől fogva azt követelte, hogy a MobilCom megmaradó üzletágai tevékenységének folytathatóságát pozitív szakértői vélemény támassza alá, továbbá álljanak rendelkezésre a sikeres szanaláshoz szükséges finanszírozás biztosítására vonatkozóan harmadik felektől származó ígérvények. A KfW-konzorcium e célra szolgáló 112 millió eurós kölcsöne ennek megfelelően az MC Settlement Agreement előfeltételét képezte. A France Télécom továbbá azt is megkövetelte, hogy a szükséges hiteleknek legalább 18 hónapig rendelkezésre kell állniuk. A hitelek és a garancia 2004. május 20-ig tartó lejáratával Németország közlése szerint ennek a követelésnek tettek eleget.
- (112) Németország kijelenti továbbá, hogy a kölcsön megítéléséhez szükség volt az állami garantálásra. A KfW-konzorciummal kötött kölcsönmegállapodás kötelezte a MobilCom-ot az összes rendelkezésre álló biztosíték megadására. Ezek azonban nem voltak elégségesek ahhoz, hogy a KfW-konzorciumot a szükséges pénzeszközök odaítélésére rábírják. A konzorciumi bankok — a szövetségi kormány arra irányuló intenzív erőfeszítései ellenére, hogy a bankok vállaljanak nagyobb saját kockázatot — ragaszkodtak ahhoz, hogy a hitelösszeg 80 %-a a szövetségi állam és Schleswig-Holstein tartomány kártalanító kezességével legyen lebiztosítva. Ezen állami kockázatlefedés nélkül egyik bank sem lett volna hajlandó pénzeszközöket a MobilCom rendelkezésére bocsátani, ami a MobilCom csődjéhez vezetett volna.

- (113) A támogatásnak a szükséges minimumra korlátozását illetően Németország elmondta, hogy a MobilCom a KfW-konzorciummal kötött kölcsönszerződésben kötelezte magát arra, hogy a jelentősebb tárgyi és/vagy pénzügyi befektetett eszközeinek értékesítéséből hozzá befolyó összes nettó bevételét a kölcsön visszafizetésére és ezzel egyben az állami garancia feloldására fordítja. Ezenkívül a MobilCom arra is kötelezte magát, hogy rövid időn belül megindítja a vezetékes és internetágazat eladását. Ennek megfelelően a MobilCom az értékesítésre irányuló erőfeszítéseit — az UMTS-vagyonra is vonatkozóan — haladéktalanul megkezdte, és ezeket olyan gyorsan és sikeresen be is fejezte, hogy lehetővé vált a fennálló hitelkeretek idő előtti törlesztése és ezzel az állami garanciák visszaszámoltatása.
- (114) A vezetékes üzletág, az UMTS-vagyon és később a Millenium-részvények eladásával a hitel igénybevételét fokozatosan lecsökkentették, és az végül a Freet.net AG-beli részesedés 2003. szeptember 17-i eladásával véglegesen visszafizetésre került. Ezáltal az állami garanciát a KfW-hitel futamidejének csak mintegy felére vették igénybe.
- (115) Ennél gyorsabb vagyonértékesítésre és ezzel az államilag garantált hitelek visszafizetésére nem volt lehetőség. Ez egyaránt igaz a vezetékes hálózat már 2003 márciusában megállapodott eladására és az UMTS-vagyon 2003 májusában megállapodott eladására, valamint a MobilCom-részvények csak 2003 áprilisában lehetővé vált Dr. Dieter Thoma fiduciárius általi eladására, akivel szemben a MobilCom semmiféle utasítási joggal nem rendelkezett, hanem aki a Gerhard Schmiddel és a Milleniummal fennálló fiduciáriusi szerződése alapján köteles volt a lehető legmagasabb vételárat elérni.
- (116) Németország szerint ugyanez érvényes a Freet.net-részvények eladására is. A német részvényjog előírásai szerint ugyanis az igazgatóság a vállalat és a részvényesek érdekében köteles volt megakadályozni a vállalat aktíváinak érték alatti eladását. Németország különösen hangsúlyozza, hogy a részesedés gyors értékesítése az adott időpontban csak a tőzsdén keresztül történhetett. A Freet.net-részvény akkori 5 eurós értéke (a teljes üzletrész tőzsdéi értéke: 68 millió euro) a Freet.net-részvények 76,1 %-ának rövid idő alatti értékesítése folytán valószínűleg összeomlott volna. Továbbá a felügyeleti testületek 2002 novemberében még nem engedélyezték volna az eladást, mert a France Télécom közgyűlése ebben az időpontban még nem hagyta jóvá az MC Settlement Agreementet.
- (117) Németország előadja, hogy a MobilCom számára nem volt semmiféle cselekvési lehetőség arra, hogy megmaradjon piaci szereplőnek. A csőd megéppenséggel a versenytársaknak állt volna érdekében, mert akkor minden további nélkül hozzájuk került volna a MobilCom ügyfélállománya. A MobilCom-csoport

csőd általi szétverése azonban Németország véleménye szerint nem volt indokolt. Ellenkezőleg, többek közt verseny-, infrastruktúrális és foglalkoztatási szempontok szóltak az állami garancia megadása mellett.

- (118) Emellett Németország először kitarított azon véleménye mellett, miszerint már kellő mértékű kompenzációs intézkedés történt, nevezetesen az UMTS-üzletág eladása, a vezetékes hálózat eladása, a MobilCom minősített többségének lecsökkentése a Freet.net AG-ban csupán pénzügyi befektetői nagyságra, valamint a Hallbergmoos és Karlstein telephelyek bezárása révén. A 2004. januári közvetlen megbeszéléseken azonban a Bizottság további lehetséges kompenzációs intézkedéseket ismertett Németországgal, köztük a MobilCom online shopok 7 hónapos időszakra történő bezárását, amelyet Németország eredetileg elfogadott. 2004 áprilisában azonban Németország azt közölte, hogy az online shopok bezárását nem tudja véglegesen megígérni.

VI. AZ INTÉZKEDÉSEK MINŐSÍTÉSE

- (119) Az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint — kivéve, ha az EK-Szerződés másképp rendelkezik — azok az állami vagy állami pénzből nyújtott támogatások, amelyek egyes vállalatok vagy ágazatok kedvezményezésével a versenyt torzítják vagy a verseny torzulását okozhatják, a közös piaccal összeegyeztethetetlenek, amennyiben a tagállamok közötti kereskedelmet torzítják.
- (120) A Bizottság megállapítja, hogy Németországnak a hitelekhez nyújtott állami garanciák 2007-ig történő meghosszabbításának engedélyezésére vonatkozó kérelme tárgytalanná vált, miután a hiteleket 2003. szeptember 22-én visszafizették, és a garanciavállalásokat visszaszámoltatták a garanciaadóknak. A Bizottságnak így erről a kérelemről már nem kell határoznia.
- (121) 2003. január 21-én a Bizottság az 50 millió eurós hitelre adott állami garanciát a közösségi iránymutatások alapján megmentési célú támogatásként engedélyezte. Ezt a támogatást így nem kell újból minősíteni.
1. **A 112 millió eurós kölcsönhöz támogatásként nyújtott állami garancia**
- (122) A 112 millió eurós november 20-án nyújtott kölcsönre adott 80 %-os állami garancia vonatkozásában a Bizottság bizonyítottan tekinti, hogy ennél az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében vett támogatásokról van szó.
- (123) A garanciát két állami szerv, Németországi Szövetségi Köztársaság Pénzügyminisztériuma, valamint Schleswig-Holstein tartomány Gazdasági, Technológiai és Közlekedési Minisztériuma adta. Így ezt államinak kell minősíteni.

- (124) Az állami garanciák alapvetően az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, ha nem kell utánuk piaci jutalékot fizetni és hátrányosan érintik a tagállamok közötti kereskedelmet. ⁽¹⁴⁾
- (125) A Bizottság úgy véli, hogy az állami garancia után fizetett díj nem felelt meg a szokásos piacinak. Németország azt közölte, hogy a garanciáért MobilCom által a szövetségi államnak fizetett díj mindkét esetben évi 0,8 % volt. Emellett még egyszeri 25 000 eurós kérelmezési díjat kellett megfizetni a MobilComnak. Schleswig-Holstein tartománynak pedig évi 1 % garanciavállalási díjat és 25 564 euro kezelési költséget kellett fizetnie. A díjak kockázatarányosságáról és piaci mértéknek megfelelőségéről azonban Németország nem ad további információkat, ellenkezőleg, a második kölcsönre adott garanciát Németország folyvást támogatásként emlegeti. Ezen előzmények alapján és tekintettel a nehéz pénzügyi helyzetre, amelyben a MobilCom volt, valamint arra a tényre, hogy a vállalat csőd előtt állt, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a térítés mértéke nem tükrözte azt a kockázatot, amelyet a szövetségi állam és a tartomány az állami garancia nyújtásával magára vállalt, és hogy egyetlen magánvállalat sem vállalt volna garanciát ilyen feltételek mellett.
- (126) A garancia így a MobilComnak olyan szelektív előnyt biztosított, amelyet a vállalat normál piaci körülmények között nem kapott volna meg. Kiváltképpen a társaság hitelfelvételi lehetőségei javultak meg ezzel. A garancia alapján a pénzügyi szükséghelyzetben lévő MobilCom-vállalat olyan feltételek mellett tudott kölcsönt felvenni, amelyek nem feleltek meg tényleges piaci helyzetének és a kölcsönadó által egy hasonló helyzetben lévő vállalatnak állami garancia nélkül nyújtott kölcsönrel vállalt kockázatnak sem. Normál piaci viszonyok között csak kevés bank fogja megtagadni a kölcsönnyújtást egy vállalatnak, ha a tőke visszatérítését az állam biztosítja.
- (127) Ezen túlmenően a garancia hátrányosan befolyásolhatja a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet. A MobilCom második generációs GSM-mobiltelefon-szolgáltatásokat kínál egész Németországban. A Németország által állított kölcsöngarancia javította a MobilCom versenypozícióját és így alkalmas arra, hogy más második generációs mobiltelefon-kínálók versenyelőseit rontsa. A garancia a MobilCom közösségi pozíciójának megszilárdításához is hozzájárult, mivel ezzel más tagállamok szolgáltatóinak lehetősége szűkült németországi pozíciójuk kiépítésére. A közösségi távközlési piacon erős verseny van a különböző tagállamokbeli üzemeltetők között. A MobilCom számos (tényleges vagy lehetséges) versenytársa a második generációs mobiltelefon-szolgáltatásnyújtás terén olyan vállalat, amelynek székhelye más tagállamban van (pl. az O2, E-Plus, Vodafone D2, Talkline és a Debitel).
- (128) Emiatt ennél az állami garanciavállalásnál az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásról van szó.
- (129) Maga a garantált hitel a Bizottság véleménye szerint nem tartalmaz a garancián túlmenő támogatási elemeket. A garanciával a hitelt a piaci körülményeknek megfelelően biztosították be. A 112 millió eurós kölcsön után a MobilComnak felszámított kamatláb (évi 2,5 % az EURIBOR felett) is összehasonlítható az egészséges vállalatoknak felszámított kamatlábakkal és nem kisebb a Bizottság referenciakamatlábainál. ⁽¹⁵⁾

2. Összeegyeztethetőség a közös piaccal

- (130) Az EK-Szerződés 87. cikkében az állami támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségének elve alóli kivételek is szerepelnek. A 87. cikk (2) bekezdésének kivételszabálya megalapozhatja a támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét. A támogatás intézménye azonban nem szociális jellegű és csak egyedi fogyasztóknak nyújtható (a) pont), továbbá nem szolgálhat olyan károk megszüntetésére sem, amelyek természeti katasztrófák vagy más rendkívüli események folytán következtek be (b) pont), és végül nem szolgálhatja a Németországi Szövetségi Köztársaság egyes területeinek gazdaságát sem (c) pont). Az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének a) és c) pontja szerint további kivételek lehetségesek (regionális szempont), ezek azonban itt nem alkalmazhatók, mivel a MobilCom-támogatás nem egy adott gazdasági térség fejlesztésére szolgál. A 87. cikk (3) bekezdésének b) és d) pontja szerinti kivételes rendelkezések sem vonatkoznak ide. Ezek a fontos közérdekű beruházások támogatására vonatkoznak, valamint a kultúra támogatására és a kulturális örökség megőrzésére.
- (131) Ezzel marad az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdése c) pontjának és a közösségi iránymutatásoknak az ezen alapuló kivételes rendelkezése. A Bizottság úgy véli, hogy más közösségi iránymutatások — pl. a kutatás-fejlesztésre, a kis- és középvállalkozásokra (KKV-k-re) vagy foglalkoztatás- és szakképzés-támoga-

⁽¹⁴⁾ Lásd az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a garanciák és szavatossági kötelezettségvállalások formájában nyújtott állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény 2.1.1 pontját (HL C 71., 2000.3.11., 14. o.)

⁽¹⁵⁾ A támogatás megadásakor a mértékadó referenciakamatláb 5,06 % volt, v.ö. Referencia- és leszámítolási kamatlábak állami támogatásoknál, A Bizottság 1997. augusztus 18-i SG (97) D/7120 irata.

tásra vonatkozó — nem alkalmazhatók. Amennyiben a közösségi iránymutatásokban foglalt előfeltételek teljesültek, a megmentési célú és szerkezetátalakítási támogatás alkalmasint hozzájárulhat egyes gazdasági ágak fejlesztéséhez anélkül, hogy hátrányos kihatása lenne a kereskedelemre (a közösségi iránymutatások (20) preambulumbekzdése), és ezért a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető.

a) *A második támogatás szerkezetátalakítási támogatásként való megítélése*

(132) Beható vizsgálat után a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a második támogatás esetében, szemben a Németország és a kedvezményezett vállalat által képviselt véleménnyel, szerkezetátalakítási támogatásról és nem megmentési célú támogatásról van szó.

(133) A közösségi iránymutatások szerint a megmentési célú támogatások természetüknél fogva átmeneti jellegűek. Ezek a nehézségekkel küzdő vállalkozások további folytatására szolgálnak, arra az időre, amennyi egy szerkezetátalakítási vagy likviditási terv felállításához szükséges. Nagyságuknak arra az összegre kell korlátozódni, amire a vállalat továbbviteléhez van szükség a szerkezetátalakítási terv kidolgozásáig (pl. a bérköltségek vagy a folyó anyagbeszerzés fedezésére).

(134) A szerkezetátalakítás ezzel szemben egy vállalat hosszú távú jövedelmezőségének helyreállítását célzó, realiztikus, koherens és széles körű tervre támaszkodik. Ide tartoznak többek közt a vállalat tevékenységei átszervezésének és ésszerűsítésének elemei, ami általában a deficitese területekről történő kivonulást jelenti, valamint azon tevékenységi területek átalakítása, amelyek ismét versenyképessé tehetőek. Az üzemi szerkezetátalakításnak rendszerint pénzügyi szerkezetátalakítással kell együtt járnia.

(135) A Bizottság úgy véli, hogy a második garancia nem teljesíti a megmentési célú támogatások feltételeit. Az államilag garantált kölcsön nem kizárólag a folyó költségek finanszírozására szolgál — a rendszeres optimalizálási tevékenységeket is beleértve ebbe — azzal a céllal, hogy lehetővé tegye a vállalkozás folytatását arra a korlátozott időtartamra, amíg elkészül a szerkezetátalakítási terv.

(136) Németország közlése szerint a 112 millió eurós (88,3 millió eurós) államilag garantált hitel segítségével a MobilComnak inkább olyan helyzetbe kellett kerülnie, hogy egy sor átszervezési intézkedést hajthasson végre a veszteséget hozó szolgáltatásnyújtási területen. Az intézkedéscsomag ennek során láthatóan az ebben az üzletágban huzamosan jelentkező veszteség okainak tartós megszüntetését célozta.

(137) Az államilag garantált kölcsönrel finanszírozták többek közt a 850 fős teljes munkaidős álláshely gyors leépítését a szolgáltatásnyújtási területen,

amellyel a szegmensbeli magas munkaerő-igényességet akarták megszüntetni, ami a szerkezetátalakítási tervben jelentős veszteségokozóként szerepelt.

(138) Egy további költségblokk a nem jövedelmező szerződések felmondását, illetve sztorozását tartalmazta és a saját UMTS-hálózatához megszerzett ügyfelek átirányítását a szolgáltatásnyújtás számára jövedelmező díjszabásokra. A vevőállomány ezen megtisztításával és a díjszabások átállításával hosszú távon jövedelmező ügyfélkapcsolatok megeremése és a bruttó fedezetek kedvezőtlen alakulásának a tartós megállítása volt a cél.

(139) A Karlstein és Hallbergmoos telephelyek ezután történt bezárásával, amelyek a D-Plus Telecommunications GmbH (Karlstein) és a Cellway Kommunikationsdienste (Hallbergmoos) cégek felvásárlásával váltak a MobilCom konszern részévé, és a teljes értékesítési és vevőszolgálati struktúrának büdelsdorfi székhelyre és az erfurti telephelyre történő összpontosításával a MobilCom saját bevallása szerint egy szükséges kiigazítást pótolta be, amelyet korábban azért hanyagolt el, mert az UMTS-üzlet kiépítésére koncentrált.

(140) A Bizottság számára ezzel egyértelmű, hogy az államilag garantált hitellel finanszírozott intézkedéscsomag túlnyomóan strukturális, a szolgáltatásnyújtási terület és a vállalat hosszú távú jövedelmezőségének biztosítására irányuló hatásokkal járt, és nem kizárólag a vállalkozásnak a szerkezetátalakítási terv elkészültéig való továbbvitelére szolgált. Strukturális intézkedéseket nem lehet megmentési célú támogatással finanszírozni. A Bizottság ezért arra a következtetésre jut, hogy a második garancia esetében a közösségi iránymutatások értelmében vett szerkezetátalakítási támogatásról van szó.

(141) A Bizottság emellett úgy gondolja, hogy a szolgáltatásnyújtási területre vonatkozó intézkedések egy jól megalapozott tervre támaszkodtak, mely a vállalat hosszú távú jövedelmezőségének helyreállítását célozta. Ezzel kapcsolatban a Bizottság határozottan visszautasítja Németország azon kifogását, hogy az államilag garantált hitel jóváhagyásának időpontjában 2002 novemberében még nem létezett szerkezetátalakítási terv.

(142) Már 2002 szeptemberében meghatározta az igazgatóság a felügyelő bizottsággal együttesen a szanalási stratégia fontosabb sarokpontjait.⁽¹⁶⁾ Ennek során nem volt kérdéses a MobilCom számára, hogy az UMTS-projekt a France Télécom részesedése nélkül nem valósítható meg, és ezért azt fel kell adni.

(143) Továbbá az igazgatóság egy átfogó szanalási programot terjesztett elő a mobiltelefon-szolgáltatásnyújtási területre vonatkozólag, mely már akkor kulcselemként előirányozta az alaptevékenységnél a 850 teljes

⁽¹⁶⁾ Lásd a MobilCom 2002. szeptember 27-i sajtóközleményeit is.

munkaidős álláshely leépítését, az addig öt helyen megoszló értékesítési és vevőszolgálati tevékenységeknek az összpontosítását a büdelsdorfi székhelyre és az erfurti telephelyre, valamint az ügyfél-akvizíciós költségek csökkentését (többek közt a nem jövedelmező MobilCom-shopok bezárásával).

- (144) Ezt a szanalási programot, mely lényegét tekintve azonos volt a 2003 márciusában a Bizottság elé terjesztett szerkezetátalakítási tervvel, a Deloitte & Touche könyvvizsgáló cég vizsgálta meg. 2002. október 25-i értékelésében a Deloitte & Touche arra az eredményre jutott, hogy a rendelkezésre álló idő rövidségére és a megbízás tárgyára tekintettel nem tud végleges véleményt mondani arról, hogy a MobilCom-csoport szerkezetátalakítási koncepciója „valamennyi gyenge pontot teljes körűen számításba vette-e”. A „lényeges gyenge pontokat” azonban figyelembe vették és azok szerepelnek a jelentésben. Végeredményben a szerkezetátalakítási koncepcióban szereplő intézkedések összességükben alkalmasak arra, hogy az eddig azonosított gyenge pontokat leküzdjék és a MobilCom-csoportot olyan helyzetbe hozzák, hogy 1-2 éves időtartamon belül pozitív eredményeket érjen el.
- (145) A Bizottság számára ezzel kellően bizonyított, hogy legkésőbb 2002 novemberében egy megalapozott koncepció állt a vállalat szanalására rendelkezésre, amely nem csak a KfW-konzorcium hiteldöntéséhez szolgált alapul, de egyben alapját képezte a szolgáltatásnyújtási terület átszervezésére novemberben bevezetett intézkedéseknek is. Ennek az sem mond ellent, hogy a France Télécom végleges jóváhagyása az MC Settlement Agreement-hez ebben az időpontban még nem állt rendelkezésre. Amennyiben a kiegyezési megállapodás egyáltalán nem vált volna hatályossá, úgy a MobilCom-nak amúgy is csődöt kellett volna jelentenie. A szanalhatóság megítélése kezdettől fogva azon az előfeltevésen nyugodott, hogy széles körű adósságmentesítést lehet elérni, és ezzel előre feltételezte egy hatályos megállapodás megkötését. Maga a MobilCom következetesen hozzájárult az intézkedések késedelem nélküli megvalósításához, és nem várta meg a France Télécom közgyűlésének végleges jóváhagyását.
- (146) A második támogatás szerkezetátalakítási támogatásnak minősítésében továbbá a Bizottság számára döntő jelentőségű volt az, hogy az államilag garantált kölcsön futamideje odaítélésének időpontjában 18 hónap volt, 2004. május 20-ig terjedően. A garancia érvénytartama ugyan először 2003. március 15-ig tartott, azonban ez az időtartam automatikusan meghosszabbodott, ha a határidő lejárt előtt megtörténik a szerkezetátalakítási terv betervezése a Bizottsághoz. A közösségi iránymutatások (23) preambulumbekzdése szerint a hitelgarancia formájában nyújtott megmentési célú támogatásoknak olyan hitelekhez kell kötődniük, amelyeknek a hitelösszeg utolsó részletének kifizetése utáni hátralévő futamideje legfeljebb tizenkét hónap. Esetünkben nem ez volt a helyzet.
- (147) Végeredményben tehát a második támogatás esetében szerkezetátalakítási támogatásról van szó, amelyet a Bizottság csak akkor engedélyezhet, ha a közösségi iránymutatások előfeltételei teljesültek.
- b) *Összeegyeztethetőség a szerkezetátalakítási iránymutatásokkal*
- A vállalat támogathatósága
- (148) A közösségi iránymutatások szerint egy „vállalat” akkor „nehéz helyzetben lévő”, ha nem képes arra, hogy saját pénzeszközeivel, vagy a tulajdonosai/részvényesei által rendelkezésére bocsátott idegen pénzeszközökkel megszüntesse a veszteségeket, amelyek rövid vagy középtávon szinte bizonyosan a vállalat gazdasági ellehetetlenülését okoznák, ha nem avatkozik közbe az állam (a közösségi iránymutatások (4) preambulumbekzdése). A nehéz helyzetben lévő vállalatok jellemző tünetei közé tartoznak többek közt a tartós veszteségek, a lecsökkent cash-flow, valamint a tiszta vagyon lecsökkenése vagy elvesztése és azok a szituációk, amelyekben a vállalat nem képes saját erejéből vagy tulajdonosainak vagy hitelezőinek pénzéből szanalni magát (a közösségi iránymutatások (6) preambulumbekzdése).
- (149) A France Télécom kiválása az UMTS-üzlet finanszírozásából egyenlő volt a MobilCom összes társasági eszközének likvidálásával.
- (150) A MobilCom-konzern 2002. 3. negyedévében 2,9 milliárd eurós kamatok és adózás előtti veszteséget (EBIT) kellett kimutasson, ugyanakkor saját eszközei 606,7 millió euróra csökkentek (2001-ben: 3,769 milliárd euro); a 2002 szeptemberében fenyegető csődöt csak a KfW 50 millió eurós államilag garantált likviditáspótló kölcsönével lehetett elhárítani.
- (151) Az MC Settlement Agreement sikeres megkötése ellenére, melyben a France Télécom összesen a kamatokkal együtt 6,9 milliárd euro értékben vállalta át az UMTS-kötelezettségeket, a konzernvesztés 2002. 4. negyedévében 289 millió euróra rúgott, és ezzel jelentősen meghaladta a válság előtti negatív konzerneredményeket (2002/2. negyedév: — 172,8 millió euro, 2002/1. negyedév: — 116,4 millió euro, 2001/4. negyedév: — 91,9 millió euro).
- (152) Az elébe terjesztett likviditási áttekintésekből a Bizottság megállapította továbbá, hogy a MobilCom-csoport negatív cash-flow-alakulását 2002 novemberében sem sikerült tartósan megállítani. A rendelkezésre álló likviditási tartalékok már 2002 szeptemberében kimerültek. A megmentési célú támogatással csupán a rövid távú folyó likviditási igényt lehetett fedezni és a közvetlenül fenyegető csődöt elhárítani.

- (153) Németország emellett azt is be tudta mutatni, hogy a folyó veszteségek a szerkezetátalakítási tervben előirányzott átszervezési intézkedések nélkül 2003 márciusában további 110 millió euróval nagyobbak lettek volna, mint ezen intézkedésekkel. Ez a veszteség Németország közlése szerint már nem lett volna bankszerűen finanszírozható.
- (154) A Bizottság továbbá arra az eredményre jutott, hogy a MobilCom a 2002 novemberében nem tudta volna fedezni a szükséges finanszírozási igényt meglévő saját eszközeiből sem.
- (155) Ebben az időpontban, mint már korábban vázoltuk, már nem voltak likviditási tartalékok. A Bizottságnak a rendelkezésre álló információk alapján azt is el kell fogadnia, hogy a Freenet-részesedésnek a szerkezetátalakítási tervben előirányzott (részleges) értékesítése az államilag garantált hitelkeretek törlesztése céljából, amelyre végül 2003 szeptemberében került sor, rövid időn belül nem lett volna lehetséges.
- (156) Németország meggyőzően mutatta be, hogy az MC Settlement Agreement 2002. novemberi megkötése előtt a Freenet-részesedés eladása a hitelező bankok felé az UMTS projekt keretében fennálló hitelkötelezettségek alapján nem volt lehetséges. Az eladás nem történhetett meg a hitelező bankok jóváhagyása nélkül, akiknek a Freenet-részesedés abban az időpontban még el volt zálogosítva. Az UMTS-terület nagy adósságaira tekintettel a hitelező bankok nem hagyták volna jóvá az eladást. A bevételeket emellett kizárólag az UMTS-projektből származó hitelkötelezettségek visszafizetésére kellett volna felhasználni.
- (157) A Bizottságnak nem állnak rendelkezésére olyan utalások sem, amelyek szerint a 2002. 3. és 4. negyedévi válság során befektetői érdeklődés mutatkozott volna a MobilCom AG részvényeinek átvétele iránt. Így tehát a pénzszerzés ezen útja sem állt nyitva a MobilCom előtt.
- (158) Továbbá Németország kellően bemutatta, hogy a konzorciumi bankok állami garancia nélkül nem ítélték volna oda a 112 millió eurós hitelt, mivel a hitelvesztés-kockázatot nagyra értékelték és különösen azért, mert nem álltak kellő mértékben rendelkezésre szokásos banki biztosítékok.
- (159) Németország ehhez többek közt bemutatta a konzorciumvezető KfW 2003. június 1-jei véleményét, amelyben az értékeli a 112 millió eurós hitelhez kiegészítőleg nyújtott biztosítékok értéktartósságát. A 112 millió eurós hitelszerződésben a MobilCom többek közt arra kötelezte magát, hogy a MobilCom AG, illetve a mobilcom Holding GmbH leányvállalataiban és egyéb vállalatokban lévő összes üzletrészt elzálogosítja, köztük a Freenet.de AG-ban való részesedését is, valamint a Millenium GmbH-val szembeni követeléseiből származó, továbbá a korábbi igazgatósági tag Gerhard Schmiddel szembeni összes igényéről lemond 71 millió euro összegben. Emellett át kellett ruháznia a vállalatban meglévő összes bankszerű biztosítékot is.
- (160) A már 2002 decemberében elzálogosításra került Freenet-részesedés értéktartóssága a KfW információi szerint a részvények értékének erős ingadozása miatt nem volt értékelhető.
- (161) A Gerhard Schmiddel és a Millenium GmbH-val szembeni igények, melyekről lemondtak a bankkonzorcium javára, kielégítésének módja az volt, hogy Prof. Dr. Dieter Thoma fiduciáriusnak kellett a MobilCom-részvényeket 2003. december 31-ig eladnia. E biztosíték értékelése a MobilCom-részvény tőzsdei árfolyama szerint alakult. Minthogy a részvény árfolyama a MobilCom bonitásától függő, a KfW Németország tájékoztatása szerint ennek a biztosítéknak a banki alapelvek alapján nem tudott biztosítéki értéket tulajdonítani.
- (162) További biztosítékok, mint pl. a vezetékes üzletág eladásából származó Freenet.de AG-val szembeni 35 millió eurós vételárkövetelés, melyről később lemondtak, a kölcsön megítélésének időpontjában még nem álltak rendelkezésre.
- (163) A Bizottságnak így arra a következtetésre kell jutnia, hogy a 80 %-os szövetségi és tartományi garancia nyújtásra szükség volt ahhoz, hogy a 112 millió eurós hitelnyújtás bankszerűen védhető legyen.
- (164) Végeredményben a Bizottság megállapítja, hogy a vállalat a második támogatás odaítélésének időpontjában nem volt képes arra, hogy saját erőből vagy tulajdonosainak, illetve hitelezőinek pénzeszközeiből vagy hitelből állami hozzájárulás nélkül szanálja magát. A Bizottság így kellően bizonyítottnak tekinti, hogy a MobilCom még 2002 novemberében is a közösségi iránymutatások értelmében vett nehéz helyzetben volt.
- A hosszú távú jövedelmezőség helyreállítása
- (165) A közösségi iránymutatások (30) és ezt követő preambulumbekendése szerint a szerkezetátalakítási támogatások odaítélését egy olyan szerkezetátalakítási terv végrehajtásától kell függővé tenni, amelyet minden egyedi támogatás esetében a Bizottságnak kell jóváhagynia és a hosszú távú jövedelmezőség helyreállítására való alkalmasságát illetően vizsgálnia.
- (166) A MobilCom-csoport szanálhatóságához a Bizottság nézete szerint az MC Settlement Agreement France Télécommal történt megkötése után nem fér kétség. A Bizottsághoz 2003 márciusában beterjesztett szerkezetátalakítási terv tartalmazza a problémákért felelős szerkezeti hiányosságok átfogó elemzését, valamint az észlelt gyengeségek megszüntetését célzó vonatkozó átfogó intézkedéssorozatot. A 2007. végére prognosz-

tizált eredménykimutatás, valamint a forgatókönyv- és kockázatelemzés alapján a Bizottság számára beigazolódott, hogy a javasolt szerkezetátalakítási intézkedések ésszerűek, megalapozottak és megfelelő mértékűek voltak ahhoz, hogy lehetővé tegyék a MobilCom hosszú távú jövedelmezőségének helyreállítását.

- (167) Továbbá, a MobilCom megbízásából a Deloitte & Touche is kiértékelte a szerkezetátalakítási tervet, és arra az eredményre jutott, hogy az abban foglaltak összhangban voltak a könyvvizsgáló társaság 2002. október 25-i jelentésének értékeléseivel, valamint a szanalási folyamathoz készített havi beszámolóival.
- (168) Ezt az előzetes értékelést aztán az események tényleges alakulása is alátámasztotta. A MobilCom a szolgáltatásnyújtás-üzletágban már 2003. 2. negyedévében (tizenegy negyedév után először) újra nyereséget mutatott ki, és a Freenet-részvények 2003. szeptemberi eladásával teljesen megszabadult adósságaitól.

A minimumra korlátozódó támogatás

- (169) A közösségi iránymutatások (40) preambulumbekzdése szerint a támogatás nagyságának és intenzitásának a szerkezetátalakításhoz okvetlenül szükséges legkisebb mértékre kell korlátozódnia. Ezért a támogatás kedvezményezettjei kötelesek jelentős mértékben hozzájárulni a szerkezetátalakítási tervhez saját eszközeikből — akár vagyoni értékeik értékesítésével is, ha ezek a vállalat továbbviteléhez nem elengedhetlenül szükségesek, vagy piaci feltételek melletti külső finanszírozás útján.
- (170) Németország a Bizottság nézete szerint kellőképpen bizonyította, hogy a 112 millió eurós hitelre állami garancia formájában nyújtott szerkezetátalakítási támogatás — figyelemmel azokra a pénzeszközökre, amelyek a vállalatnak, részvényeseinek és a konszernnek, amelyhez tartozott, rendelkezésére álltak — a szerkezetátalakításhoz szükséges minimális mértékre korlátozódott. A MobilCom a szerkezetátalakítási fázis alatt nem eszközölt semmilyen olyan új akvizíciót vagy új befektetést, amely a hosszú távú jövedelmezőség helyreállításához nem volt okvetlenül szükséges. Ennek ellenére a Bizottság szükségesnek tartja, hogy az el nem várható versenytorzulások elkerülése érdekében a támogatás engedélyezését bizonyos feltételekhez kösse (lásd a (176)—(189) preambulumbekzdéseket).
- (171) Az államilag garantált kölcsön futamidejét illetően a Bizottság tudomásul veszi, hogy Németország közlése szerint a France Télécom az államilag garantált szerkezetátalakítási hitel legalább 18 hónapos futamidejéhez ragaszkodott az UMTS-üzletből származó kötelezettségek MobilCom szempontjából alapvetően fontos átvállalásának előfeltételeként, és így rövidebb futamidő az MC Settlement Agreement megkötésének

veszélyeztetése nélkül nem volt elérhető. A Bizottság ezért ennyiben is teljesítettnek tekintette a szükséges minimális mértékre korlátozott támogatásra vonatkozó követelményt.

- (172) A kedvezményezett szerkezetátalakításhoz való hozzájárulását illetően a Bizottság tudomásul veszi, hogy az állami garancia csak a garantált hitelösszeg 80 %-át fedezte le. A kockázatot a maradék 20 % tekintetében, így a vállalat, illetve a hitelező bankok viselték. Ezenkívül a MobilCom a szerkezetátalakítás finanszírozásához vagyoni értékek eladásával is hozzájárult, ahogy az már a szerkezetátalakítási tervben elő volt irányozva. Így a vezetékes hálózat Freenetnek történt értékesítéséből származó első részleteket 35 millió euro összegben a hitelek visszafizetésére fordították. A hitel maradék összegét kevesebb, mint egy év alatt teljesen visszafizették a Freenet-üzlet rész 20 %-ának eladásából származó bevételekből.
- (173) Mindezek alapján és annak figyelembevételével, hogy a támogatás kölcsöngarancia, és nem valamilyen viszsza nem térítendő hozzájárulás volt, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a MobilCom a közösségi iránymutatások (40) preambulumbekzdésének megfelelően kielégítő mértékű saját hozzájárulást teljesített a szerkezetátalakításhoz, és így a támogatás mértéke minimális volt.

Az el nem várható versenytorzulások elkerülése

- (174) A közösségi iránymutatások (35) és rákövetkező preambulumbekzdései szerint intézkedéseket kell hozni a támogatás versenytársakra gyakorolt hátrányos kihatásának lehetőség szerinti enyhítésére. Ez a feltétel az esetek többségében a vállalatnak az érintett piac(ok)on való jelenlétének korlátozásában vagy csökkentésében konkretizálódik, melynek arányban kell állni a támogatás okozta torzító hatásokkal és különösen a vállalat relatív piaci súlyával.
- (175) A Bizottság megállapítja, hogy a MobilCom a megítélt támogatást a szerkezetátalakítási tervben foglaltaknak megfelelően csakis a „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” üzletág szanalására használta fel. A támogatás így elsősorban a mobiltelefon-piacra fejt ki hatást. A Bizottság értékelése szerint a vezetékes hálózati, beszédtelefon-, valamint internetszolgáltatói piacokat — amelyeken a MobilCom a Freenet.de AG-ban lévő részesedésén keresztül a jövőben is tevékenykedni fog — ez nem érinti érezhetően.
- (176) A Bizottság ezért az alábbiakban először azt vizsgálja, hogy a támogatás a MobilCom mobiltelefon-piaci versenytársaira gyakorolt-e hátrányos kihatásokat, és hogy vezetett-e olyan torzító hatásokhoz, amelyek kompenzációs intézkedéseket tesznek szükségessé.
- (177) Ha a mobiltelefon-szolgáltatási piacot összességében nézzük, a MobilCom a maga 8 %-os — és a

szerkezetátalakítás után kereken 6 %-ra becsült — piaci hányadával a kisebb szolgáltatók csoportjába tartozik. Rögzítendő továbbá, hogy a MobilComnak adott támogatás nem pénzbeli hozzájárulás, hanem hitelgarancia volt. A garantált hitelt már 2003. szeptember 20-án, mindössze 10 hónappal 2002. novemberi odaitélése után, teljes egészében törlesztették.

(178) A másik oldalon a MobilCom 2002. évi válságát megelőző években áragresszív-expanziós stratégiát követett, amely a jövedelmezőség rovására kizárólag a növekedésre irányult a „mobiltelefon/szolgáltatásnyújtás” üzletágban. Annak hátterében, hogy a MobilCom tisztán a piaci hányad növelésére összpontosított, a MobilCom tervezett UMTS-hálózat kiépítése keresendő, mivel a hálózatüzemeltetők nagyobb árrekeket tudnak elérni ügyfeleiknél, mint a tiszta szolgáltatásnyújtók.

(179) Tevékenységének az UMTS-területre koncentrálásával és azzal, hogy megpróbált UMTS-üzemeltetőként fellépni, a MobilCom nagy kockázatot vállalt. Végül ez az üzleti stratégia kudarcot vallott, amint azt a MobilCom 2002. második felében jelentkező nehézségei mutatják. A MobilCom ezért hálózatüzemeltetőként visszavonult az UMTS területéről, és marketingstratégiáját a meglévő jövedelmező ügyfeleinek megtartására, valamint az átlagos havi forgalmak növelésére irányozta.

(180) A kapott támogatás folytán azonban a MobilComnak nem kellett egyedül elviselnie kockázatos stratégiájának negatív következményeit, ugyanakkor ennek pozitív kihatásaiból — például abból, hogy ügyfélportfoliójának megtisztításánál egy nagyobb ügyfélállományból volt lehetősége válogatni — a vállalat továbbra is hasznot húzott. Így a MobilCom a támogatással egyértelmű előnyhöz jutott versenytársaival szemben.

(181) Továbbá a MobilCom elismerte, hogy az állami támogatás nélkül csődöt kellett volna jelentenie, aminek folytán valószínűleg elvesztette volna meglévő ügyfeleinek nagy részét. A támogatás segítségével ezzel szemben a vállalat nem csak üzleti tevékenységét folytathatta, hanem egyben arra is módja nyílt, hogy fizikailag átszervezze magát, újra orientálja marketingstratégiáját, megtisztítsa a kisebb jövedelmet hozó ügyfelektől és a jövedelmező ügyfelekre összpontosítson. Ennek eredményeképpen az ügyfelek száma ugyan lecsökkent a szerkezetátalakítási fázis során, az ügyfelenkénti bruttó fedezet azonban megnövekedett.⁽¹⁷⁾

(182) A Bizottság azt is figyelembe veszi, hogy a MobilCom a támogatás elnyerésével időt nyert ahhoz, hogy a Freenet-részesezés tervezett eladását gondosan előkészítse, hogy így a lehető legnagyobb értékesítési

bevétel érje el a kölcsön törlesztéséhez és a további likviditáshoz. Ennek eredményeképpen a MobilCom a részvények mindössze 20 %-ának eladásával 176 millió eurós bevételt tudott elérni. Az államilag garantált kölcsön hátralévő részének törlesztése után a MobilComnak az eladásból még 60 millió euro további likviditás állt rendelkezésére üzleti tevékenységéhez a szolgáltatásnyújtás területén.

(183) A MobilCom üzleti stratégiájának újraorientálásánál így hasznot húzott mind közvetlenül a garantált hiteltől, mind pedig közvetetten, mivel a garancia egy áthidaló finanszírozást tett lehetővé a MobilCom számára, hogy a Freenet.de AG részvényeit egy alkalmas későbbi időpontban értékesítse. Egy korábbi értékesítés valószínűleg kisebb bevételeket hozott volna.

(184) A támogatás így különösen azokra a versenytársakra hat károsan, akiknek a következő években a természetes telítődési határ várható elérése miatt szintén át kell állítaniuk üzleti stratégiájukat a jövedelmezőbb ügyfélszegmensekre anélkül, hogy ebben állami támogatásra támaszkodhatnának. Annak ellenére, hogy a MobilCom hányada a német mobiltelefon-piacon 10 % alatti, és hogy az államilag garantált hiteleket gyorsan visszafizették, a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a támogatás versenytorzulásokhoz vezet a német mobiltelefon-piacon.

(185) Az említett versenytorzulásokat a Bizottság véleménye szerint a piaci jelenlét csökkentésére irányuló Németország által említett intézkedések, és különösen a vállalat visszavonulása az UMTS-üzletből, nem kellően enyhítették.

(186) A kivonulás az UMTS-üzletből nem alkalmas a MobilCom versenytársait ért hátrányok teljes kiegyenlítésére, mert ebből elsősorban a megmaradt UMTS-licenctulajdosok húznak hasznot, akik a mobiltelefon-piacnak csak egy részét teszik ki. A vezetőes és az internetes üzlettől való visszavonulás a vezetőes tevékenység Freenetre történt átruházásával, továbbá a Freenet-részesezés Németország által hangoztatott átalakítása stratégiaiából pénzügyi befektetéssé szintén nem jelent kellő kompenzációs intézkedést a támogatás által okozott el nem várható versenytorzulásokkal szemben, mivel ebből főleg a vezetőes- és internet-szolgáltatók profitálnak, és nem a mobiltelefon-üzemeltetők.

(187) Németország további kompenzációs intézkedésként az 1 850 fős — ebből 850 fő a szolgáltatásnyújtási területen — létszámleépítést, valamint a telephelyek bezárását hozza fel. Továbbá a MobilCom Németország közlése szerint ügyfeleket, és ezzel piaci hányadot veszített. 2003. végén a vállalatnak már csak 4,2 millió ügyfele volt szemben a válság kezdetekor

⁽¹⁷⁾ 2003-ban: 30 euro/szerződéses ügyfél (2002-ben: 28,60 euro), 6,80 euro/pre-paid ügyfél (2002-ben: 5,20 euro).

- meglévő kereken 4,9 millióval, ami 7,2 %-os forgalomvesztésként jelentkezett a szolgáltatásnyújtási területen (1,356 milliárd euro 2003-ban a 2002. évi 1,487 milliárd euróval szemben).
- (188) A Bizottság azonban rámutat arra, hogy a létszámleépítés és a telephelybezárás esetében mindenképpen a szerkezetátalakítási terv szerinti és egyben a hatékonyság növelését célzó intézkedésekről volt szó. A forgalomalakulásnak a szerkezetátalakítási fázisban jelentkező negatív tendenciáját időközben sikerült megállítani. A szolgáltatásnyújtási terület forgalma 2004 első negyedévében már 349 millió euro, szemben a 2003 első negyedévi 321 millió euróval. Az is megállapítható, hogy a MobilCom ügyfelek száma közben kereken 4,2 milliónál stabilizálódott. 2003 negyedik negyedévében az új ügyfelek száma (426 000 új ügyfél) felülmúlta az ügyfélcsökkenést ugyanezen időszakban (338 000) ⁽¹⁸⁾. Ámbar a szerződéses ügyfeleknél vállalati adatok szerint még mindig nagy váltási készség mutatkozik, ami 2004 első két negyedévében újra az ügyfélszám enyhe visszaesését idézte elő. Összességében azonban azt kell megállapítani, hogy a MobilCom 2004 első két negyedévében egyértelműen több új szerződéses ügyfelet szerzett, mint 2003 megfelelő negyedéveiben. Saját adatai szerint a MobilCom 10 %-os piaci részesedéssel rendelkezett 2004. 1. negyedévében az újügyfél-üzletben. ⁽¹⁹⁾
- (189) Ezért, tekintettel a (175)—(184) preambulumbekendések alatt ismertetett el nem várható versenytorzulásra, a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a MobilCom versenytársaira gyakorolt hátrányos kihatásokat a Németország által megadott intézkedések még nem enyhítették kellőképpen, habár a további kompenzációs intézkedések fajtájának és formájának meghatározásánál figyelembe kell venni a már bekövetkezett ügyfélvesztéseket és a szerkezetátalakítási fázis során elszenvedett forgalomvesztéseket, valamint az UMTS-üzlet feladását.
- (190) A Bizottság egyértelművé tette Németországgal szemben, hogy a második támogatás szerkezetátalakítási támogatásként történő engedélyezése további kompenzációs intézkedések nélkül nem összeegyeztethető a közös piaccal. A szerkezetátalakítás alatti ügyfél- és forgalomvesztések és az UMTS-üzletből hálózatiüzemeltetőként megtörtént kivonulás miatt azonban ezek a kompenzációs intézkedések nem hátráltathatják túlzott mértékben a MobilComot tevékenységeiben.
- (191) 2004. január 9-én, valamint 2004. január 21-én a Bizottság képviselői és a szövetségi kormány, Schleswig-Holstein tartomány és a vállalat képviselői közötti tárgyalások után a Bizottság kezdeményezésére további kompenzációs intézkedések kerültek napirendre, különösen az a lehetőség, hogy ideiglenesen szüntessék be a MobilCom mobiltelefon-szerződések közvetlen online értékesítését. Jogi álláspontjának fenntartása mellett Németország e tárgyalásokon alapvetően hajlandóságot mutatott arra, hogy a támogatás engedélyezhetőségének érdekében beleegyezzen a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítésének 7 hónapig tartó szünetelésébe. Ezután 2004. február 13-i közleményében Németország közölte, hogy alapvetően a MobilCom is hajlandó a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítésére szolgáló online shopok maximálisan 7 hónapos időtartamra történő bezárására. A közlemény ezen kívül további részleteket tartalmazott az intézkedés lehetséges kialakítását illetően, amelyeket a Bizottság kérésére Németország 2004. február 18-i e-mail üzenetében pontosított.
- (192) 2004 áprilisában azonban Németország közölte, hogy mégsem tudja véglegesen megígérni az online shopok bezárását. Németország ezzel kapcsolatban a MobilCom legutóbbi jogi álláspontjára hivatkozott. A vállalat fenntartja kétségét, miszerint szerkezetátalakítási intézkedésről lenne szó. Amennyiben a Bizottság mégis arra a végkövetkeztetésre jutna, hogy szerkezetátalakítási támogatásról van szó, a mobiltelefon-szerződések közvetlen online értékesítésének 7 hónapos leállítására aránytalanul nagy terhet jelentene a vállalat számára.
- (193) Mint már a (132)—(147) preambulumbekendések alatt részletesen ismertettük, a Bizottság azt a felfogást vallja, hogy a második támogatás szerkezetátalakítási támogatás volt. Továbbá szintén rávilágítottunk, hogy a Bizottság véleménye szerint a szóban forgó támogatás kapcsán további intézkedések szükségesek a támogatás megítélésével okozott el nem várható torzulások kompenzálására.
- (194) Minthogy a lehetséges kompenzációs intézkedésekről Németországgal és az érintett vállalattal nem sikerült egyezsre jutni, a Bizottság él a 659/1999/EK rendelet 7. cikke (4) bekezdésében biztosított lehetőséggel, hogy a második támogatás engedélyezését ahhoz a feltételhez kösse, miszerint a (pre-paid és/vagy post-paid) MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítését 7 hónapos időtartamra beszüntetik.
- (195) Részleteiben ez a feltétel azt írja elő, hogy Németország biztosítsa, hogy a MobilCom AG és valamennyi konszerntársasága a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítésére szolgáló online shopjait 7 hónapos időszakra zárja be, úgy, hogy ne lehessen új (pre-paid és/vagy post-paid) mobiltelefon-szerződéseket közvetlenül megkötni a MobilCom AG-val, valamint konszerntársaságaival. Ez

⁽¹⁸⁾ Vállalati adatok.

⁽¹⁹⁾ 2004. május 13-i sajtóközlemény.

- más szolgáltatók mobiltelefon-szerződéseinek a Freet.de AG-n keresztüli értékesítését nem érinti.
- (196) Németországnak továbbá biztosítania kell, hogy az online shopok bezárásának időtartamára a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítése a MobilCom-shopok weboldalain keresztül is leállításra kerüljön, és hogy a MobilCom AG és konszerntársaságai ne hozzanak olyan intézkedéseket, amelyekkel ezt a feltételt megkerülik.
- (197) Az ügyfeleknek a bezárási fázis alatt nem lesz módjuk a MobilCom AG-val és annak konszerntársaságaival online új (pre-paid és/vagy post-paid) mobiltelefon-szerződéseket kötni. A Bizottság kifejezetten rámutat arra, hogy minden egyéb szolgáltatás, amely nem végfelhasználókkal kötendő új mobiltelefon-szerződésekre irányul, továbbra is szabadon nyújtható online. Idetartoznak a meglévő ügyfeleknek nyújtott összes szolgáltatások (pl. szervizszolgáltatások, szerződés-meghosszabbítások, csengőhangok, játékok értékesítése stb.).
- (198) A bezárási fázis alatt az érintett weboldalakon fel szabad hívni az ügyfelek figyelmét arra, hogy új mobiltelefon-szerződések megkötése online módon nem lehetséges. A MobilCom weboldalain megadhatja olyan értékesítő partnerek címét, akiken keresztül az ügyfél megkaphatja a kívánt szolgáltatást. Azt azonban biztosítani kell, hogy az ügyfelek ne továbbítódjanak egy automatikus ugróponton keresztül valamely értékesítő partnerhez.
- (199) A Bizottság emellett arra kötelezi Németországot, hogy az intézkedés végrehajtását a határozat elfogadását követően két hónapon belül kezdje meg. A végrehajtáshoz hosszabb előkészítő fázis nem látszik szükségesnek, és az intézkedés hatásosságát is megkérdőjelezné, mivel ez esetben az intézkedés már nem állna időbeli összhangban a vállalat szerkezetátalakításával.
- (200) A feltétel kialakításánál a Bizottság Németország eredeti javaslatához igazodott.
- (201) A Bizottság az összes körülmény átfogó mérlegelését követően arra a következtetésre jutott, hogy a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítésének beszüntetése hozzájárulhat a bekövetkezett versenytorzulások megfelelő kiegyenlítéséhez. A MobilCom 2003. évben saját adatai szerint (bruttó) [...] új ügyfelet, ebből [...] szerződéses ügyfelet szerzett közvetlen online értékesítésének útján. Ezzel összességében a bruttó új ügyfelek száma a 2003. évben [...], ebből [...] szerződéses ügyfél volt. Eszerint a MobilCom a 2003. évben összügyfél-számának kerekén 1—1,5 %-át, szerződéses ügyfeleinek pedig kerekén 2 %-át szerzte online shopjain keresztül. A 2004. évet illetően abból indulunk ki, hogy a MobilCom ügyfeleinek akár kerekén 2—5 %-át közvetlen online értékesítésén keresztül szerzi meg. Azzal, hogy az ügyfelek a bezárási fázis alatt közvetlenül nem tudnak online a MobilCom AG-val és annak konszerntársaságaival online új (pre-paid és/vagy post-paid) mobiltelefon-szerződéseket kötni, bezárul egy, a MobilCom számára növekvő jelentőségű közvetlen értékesítési csatorna. Az intézkedés kihatása a versenytársak számára az, hogy átmenetileg esélyt kapnak arra, hogy az ügyfelek ehelyett az ő weboldalukra menjenek, és ott kössenek szerződést.
- (202) Az intézkedéshez tartozó 7 hónapos időtartam szintén megfelelőnek tűnik. A MobilCom az államilag garantált hitelt 2002 novemberében kapta. A vállalat a hitelt 2003 szeptemberében fizette vissza. Ha ezen túlmenően azt is figyelembe vesszük, hogy a garantált hitelt részletekben folyósították, az utolsó részlet csak 2003 márciusában, akkor a 7 hónapos időtartam annak az időtartamnak felel meg, amelyben a MobilCom a szerkezetátalakítási fázis alatt ténylegesen teljes mértékben profitált az államilag garantált hiteltől. A bekövetkezett versenytorzulások arányos kiegyenlítése értelmében helyesnek látszik az, hogy a MobilCom mobiltelefon szerződés közvetlen értékesítésére szolgáló online shopok bezárását szintén 7 hónapban szabjuk meg.
- (203) A Bizottság emellett nem tudja elfogadni, hogy a mobiltelefon-szerződések online közvetlen értékesítésének 7 hónapos időtartamra történő beszüntetése aránytalanul nagy megterhelést jelentene a vállalat számára. A Bizottság véleménye szerint épp ellenkezőleg, ez az intézkedés — mint az előzőekből kitűnik — csupán korlátozott beavatkozást jelent a vállalat üzleti tevékenységébe. A vállalat az ügyfelek nagy többségét továbbra is a MobilCom-shopokon keresztül, valamint önálló értékesítési partnereken keresztül szerzi meg. A MobilCom fő értékesítési csatornáit így az online közvetlen értékesítés beszüntetése nem érinti.
- (204) Azt sem szabad feltételezni, hogy az összes olyan ügyfél, aki a bezárási fázis alatt valóban online közvetlen szerződést kötött volna a MobilCommal, egy másik (online) ajánlattevő mellett fog dönteni. Inkább az várható, hogy ezen ügyfelek egy része más értékesítési csatornákon keresztül fog szerződést kötni a MobilCommal. Még ha a bezárási fázis alatt az összes olyan ügyfél egy másik versenytárshoz fordulna, aki a MobilCommal akart közvetlen online szerződést kötni, az ehhez kapcsolódó ügyfélvesztések a bekövetkezett versenytorzulásokhoz képest megfelelőnek látszanak.
- (205) Ezen túlmenően érintetlenül megmarad az a lehetőség, hogy a meglévő ügyfelek szerződésüket a szerződés futamidejének lejártá után online meghosszabbítsák meg. A MobilCom ezen kívül vevőszolgálati és egyéb — nem mobiltelefon-szerződés megkötésére irányuló — mobiltelefonos szolgáltatásokat is nyújthat. Továbbá a MobilCom a bezárási fázis alatt is intenzíven reklámozhatja online shopjaiban mobiltelefon-termékeit, és utalhat különösen kedvező post-paid és pre-paid termékeire, amelyeket az ügyfelek a MobilCom shopokban és többi megmaradt értékesítési csatornán keresztül szerezhetnek be.

- (206) A Bizottság rámutat arra, hogy a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítésének beszüntetése miatt nem kell tartani a közösségi iránymutatások (38) preambulumbekzdése szerinti nyilvánvaló piacszerkezet-romlástól. Az online shopok bezárása olyan aránylag korlátozott kompenzációs intézkedést jelent, amely a MobilCom fennállását semmilyen módon nem veszélyezteti. Az a veszély tehát, hogy kiesik vagy meggyengül egy fontos versenytárs, és ezzel a két piacvezető, a T-Mobile és a Vodafone megerősödik, így nem áll fenn.
- (207) A Bizottságnak az a véleménye, hogy nem szükségesek más kompenzációs intézkedések, pl. az ügyfelek részarányos „eladása” a versenytársaknak és a MobilCom, mint szolgáltatásnyújtó meghatározott időre történő kivonulása az UMTS-üzletből. Ez a két intézkedés a Bizottság nézete szerint nem alkalmas kompenzációs intézkedésként. A MobilCom ügyfeleinek „eladása” sem jogilag, sem gyakorlatilag nem megvalósítható. Annak megtiltását illetően, hogy a MobilCom egy bizonyos ideig ne léphessen fel szolgáltatásnyújtóként az UMTS-területen, a Bizottság úgy véli, hogy egy ilyen tilalom gátolná az innovációt a mobiltelefon-piacon, és így nem szolgálja a verseny érdekét, mivel korlátozza annak dinamikáját.

VII. KÖVETKEZTETÉS

- (208) A Bizottság megállapítja, hogy a 112 millió eurós hitelre a MobilCom AG javára nyújtott állami garancia esetében olyan szerkezetátalakítási támogatásról van szó, amely az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdése c) pontja szerinti nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentését és szerkezetátalakítását célzó állami támogatásaira vonatkozó közösségi iránymutatások szerint a közös piaccal akkor egyeztethető össze, ha Németország teljesíti a részletesen a (195)–(199) preambulumbekzdések alatt ismertetett, a MobilCom mobiltelefon-szerződések közvetlen online értékesítésének beszüntetésére vonatkozó feltételeket. Arra az esetre, ha ez a feltétel nem teljesülne, a Bizottság fenntartja magának a 659/1999/EK rendelet 16. és 23. cikkében ráruházott jogkörök alkalmazását.

ELFOGADTA A KÖVETKEZŐ HATÁROZATOT:

1. cikk

Az állami támogatás, amelyet Németország nyújtott a MobilCom AG-nak és a MobilCom Holding GmbH-nak azzal, hogy a Kreditanstalt für Wiederaufbau vezetése alatti bankkonzorcium által a vállalatnak nyújtott 112 millió eurós hitelre a szövetségi állam és Schleswig-Holstein tartomány 2002. november 20-án 80 %-os kártalanítási kezességet vállalt, az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja

szerint a közös piaccal összeegyeztethető, amennyiben Németország teljesíti az ennek a határozatnak a 2. cikkében szereplő feltételt.

2. cikk

(1) Németország biztosítja, hogy a MobilCom AG és valamennyi konszerntársasága a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítésére szolgáló online shopjait 7 hónapos időszakra bezárja úgy, hogy ezen az értékesítési úton ne lehessen új (pre-paid és/vagy post-paid) mobiltelefon-szerződéseket közvetlenül megkötni a MobilCom AG-val, valamint konszerntársaságaival. Ez más szolgáltatók mobiltelefon-szerződéseinek a Freenet.de AG-n keresztüli értékesítését nem érinti.

(2) Németország biztosítja, hogy az online shopok bezárásának időtartamára a MobilCom mobiltelefon szerződések közvetlen online értékesítése a MobilCom-shopok weboldalain keresztül is leállításra kerül, és hogy a MobilCom AG és konszerntársaságai nem hoznak olyan intézkedéseket, amelyekkel ezt a feltételt megkerülik.

(3) Az (1) bekezdés szerinti bezárási fázis során az érintett weboldalakon fel lehet hívni az ügyfelek figyelmét arra, hogy új mobiltelefon-szerződés megkötése online módon nem lehetséges. A MobilCom AG azonban megadhatja weboldalain olyan értékesítő partnerek címét, akiken keresztül az ügyfél hozzájuthat a kívánt szolgáltatáshoz. Biztosítani kell azt is, hogy az ügyfél ne juthasson el közvetlenül egy automatikus ugroponton keresztül valamelyik értékesítési partnerhez.

(4) Németország biztosítja, hogy az online shopok bezárása e határozat meghozatalát követően két hónapon belül megkezdődik.

3. cikk

Németország értesíti a Bizottságot az online shopok leállításának megkezdéséről. Az online shopok leállítását követő egy hónapon belül Németország egy jelentést terjeszt be, amelyben részletesen ismerteti az intézkedések végrehajtására megtett összes lépést. Németország továbbá haladéktalanul értesíti a Bizottságot az intézkedések befejeződéséről.

4. cikk

Ennek a határozatnak a Németországi Szövetségi Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2004. július 14-én.

a Bizottság részéről

Mario MONTI

a Bizottság tagja